



Marjatta-Bladet

Vínter 2024

47
2024



INDHOLD i Marjatta Bladet nr. 47, december 2024

- | | |
|--|---|
| 3 Leder december 2024 | 31 Digt konkurrence |
| 4 En anderledes fødselsdagsgave | 32 Aflastning |
| 6 Den enkelte i fællesskabet | 34 Høstmarked |
| 10 Intuition i pædagogik | 35 Festival 2024 |
| 12 "Rytmen er ved at lande i os" | 36 Hvordan er det at være Karl Emil på Marjatta |
| 14 Fredag den 29. oktober blev der afholdt Skt. Michaels fest på Bredeshave | 38 ADVENT udsmykning i skolehuset |
| 16 Fra skolen: Den nye børnehaveklasse | 39 Jubilæumsudstilling på Marjatta maj 2025 |
| 18 Kulturdannelse | 40 På egen hånd |
| 20 "Hvem sidder der bag skærmen" | 41 Ledsagerordningen |
| 22 "Elvis on my mind" | 42 Besøg på gartneriet Vidarslund |
| 24 Inclusive Social Development | 44 "Alle for én" |
| 26 Hvad er Kunstterapi på Marjatta? | 46 Martin Jensen, DJ med kunstnernavnet: DJ UPERFEKT |
| 28 Nordisk Allkunst - Sverige 2024 | 46 John og køkkenhaven |
| 30 Jubilæumsskrift Marjatta 70 år | 47 Opslagstavlen |
| | 48 Nyt fra Grete Bagge |



LEDER DECEMBER 2024

AF BERNHARD SCHMITZ



Om lidt er der gået endnu et år, og det føles som var det i går, vi fejrede Marjattas 70 års jubilæum. Begivenheden fejrede vi blandt andet med det storslåede smukke skuespil om Kalevala, og den spændende fortælling om kværnen Sampo. Efterfølgende blev de deltagende skuespillere interviewet og det blev sat sammen til en lille dokumentarfilm, som du kan se på Marjattas hjemmeside. Jeg anbefaler på det varmeste at man bruger et øjeblik på at se filmen, da den giver et fint indblik i, hvilken betydning kunst og skuespil har i det pædagogiske arbejde.

Tilbage til fænomenet tid, hvad er det for en størrelse, og hvordan kan vi forstå tid.

Marjatta Bladet udgiver vi to gange om året, og dermed bliver det en form for vidnesbyrd på det som er sket, men også et blik ind i hvad som vil komme. I denne udgave af bladet fortælles der f.eks. om den kommende kunstudstilling med værker af Grethe Bagge, en udstilling som vises i anledningen af hendes 100-års fødselsdag.

Tid hænger sammen med rytme, ofte med gentagelse og genkendelighed. Dette oplever vi på Marjatta gennem de mange årstidsfester, som vi oplever, har stor

pædagogisk værdi. Når der på Marjatta fejres årstidsfester som Skt. Michael, Skt. Martin, Advent, jul og påske gør vi det, fordi vi ønsker at gøre tiden og årsrytmen og dens umiddelbare skjulte værdier synlige, så der skabes en inderlig og genkendelig stemning hos den enkelte. Men det skaber også fællesskab og sammenhold, vi oplever og deler noget med hinanden, og netop dette er af stor værdi, og noget vi værner om. Tiden flyver af sted og verden forandrer sig med hast, men formår vi at standse op og fordybe os i f.eks. en årstidsfest, så kan vi ind i mellem opleve os selv i bedre harmoni, og genkendelsens glæde skaber trykthed.

Rudolf Steiner (1961-1925) gør opmærksom på, at tiden er et gådefuldt fænomen. Tid opstår gennem bevægelse af himmellegemerne. Tid har sin egen rytme lige som vores åndedræt. Tiden og dens rytmer og ud- og indånding har indflydelse på alt levende.

Vi ved alle at solen er en fixstjerne, men trods dette kan man, som en overført billedlig forståelse, måske fornemme solen som havende en slags gang gennem året. En form for bevægelse eller kraft som skaber de 4

årstider. Månens bevægelse inddeler året i 12 måneder, og planeternes bevægelse ugens rytme. Og endelig skabes døgnrytmen ved at jorden drejer om sig selv og inddeler døgnen i en dag- og natrytme.

En af de bærende pædagogiske værdier i Marjatta er rytmisk livsførelse, da det har stor indflydelse på vores helbred og trivsel. Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) citeres ofte for, at rytme erstatter kraft. Utallige gange har jeg oplevet, hvilken glæde en årstidsfest kan skabe for vores børn og voksne, hvorledes den enkelte føler sig tryk i det kendte, men også hvorledes det skaber en fælles oplevelse af samhørighed. Ligeledes kan der gennem en rytmisk tilrettelagt hverdag skabes ro, overskud og udvikling.

Med disse ord ønskes alle glædelig jul og et godt nytår.

En anderledes fødselsdagsgave

LISE FLADE OG HANNE HANSEN FORTÆLLER TIL REDAKTIONSMEDARBEJDER TORBEN OLESEN



Vi sidder bænket omkring bordet i Lise Flades hyggelige lejlighed, i Ristolahaven, der er kaffe og småkager på bordet og snakken går lystigt. Anledningen er at Marjattabladet gerne vil høre lidt om den vandretur som Lise og Hanne foretog midt på sommeren.

Lise fortæller; *Det var jo i anledning af min tres års fødselsdag, at jeg ønskede mig en vandreferie. Først havde jeg tænkt, at det skulle være sammen med Amdi og Bente, men de foreslog Hanne og så blev det hende. Og det var jeg godt tilfreds med, for jeg har jo kendt Hanne i alle de år hun arbejdede på Marjattas kontor sammen med Albert Eman og også efter.*



overnatning var på Fjaltring Vandrehjem. Vi skulle jo selv sørge for aftensmad på turen, så vi handlede ind i brugsen.

Der er mange ting at fortælle om små og store oplevelser, om dyr og fugle og de forskellige landskaber. Heldigvis havde både Lise og Hanne godt fodtøj, så de oplevede ikke at få vabler eller

andre ubehageligheder.

De havde jo kendt hinanden igennem mange år, så der var nok at snakke om, forstår man, mange minder og fælles oplevelser og mange fælles bekendte.

Lige inden turen blev påbegyndt, havde Lise mistet en god veninde, Pia Nisker som hun havde kendt siden hun gik på Dagskole i Holte, så når de indimellem fik øje på gule blomster, som var Pias yndlingsblomster, talte de om hende.

Vi gjorde det, fortæller Hanne videre, at vi hver aften når vi havde spist, holdt et lille planlægningsmøde, hvor vi snakkede om næste dag, om hvor vi skulle gå og hvad vi gerne ville se.

Vi gik ca. 67 kilometer i alt på de fire dage, men der var jo også alle svinkeærinderne, når vi lige kom forbi noget spændende. Det var Lise, der bar papirerne og tog dem frem fra rygsækken, når vi skulle tjekke et eller andet.

Lise: *ja der var meget at se hele tiden, efter Fjaltring kom vi til Harboøre, hvor vi så rigtig mange paraglidere i luften ude over klitterne. De havde også godt vejr med sol og blå himmel.*

Hanne: *vi fik vendt mange ting, mens vi gik og snakkede, for Lise kan jo huske mange ting og det kan jeg jo også, vi*

har kendt hinanden siden 1975. Lise husker måske mest fra sin skoletid, hvor jeg også husker medarbejderne og elever, nogle gange skulle vi bare nævne et navn, så kunne vi begge to huske oplevelser med vedkommende.

Lise: *i Harboøre overnattede vi på hotel og spiste aftensmad, som vi havde bestilt, det syntes vi, at vi havde fortjent. Vi havde hver sit værelse på hotellet, for når man har gået og snakket sammen hele dagen, trænger man til lidt fred og ro inden man skal sove.*

I Thyborøn boede vi også på hotel, men vi spiste der ikke, vi gik ned i byen og spiste. Og fik en is bagefter. Da vi nåede frem, var der flere ting at se, blandt andet så vi det meget specielle Sneglehus, som er dekoreret med tusindvis af sneglehus, og lavet som en kærlighedserklæring fra en mand til hans kone. Vi besøgte også et ravmuseum og et kølerum med is-skulpturer.

Hanne: *På et tidspunkt sejlede vi også med en færge, fra Thyborøn til Agger Tange, det var en smuk sejltur, hvor vi smed jakkerne og nød solskinnet.*

Hanne: *Den sidste morgen stod vi tidligt op, for at gå 5 km til færgen, for vi ville ikke at komme for sent til færgen, men vi nåede den heldigvis, og gik resten af dagen gennem Nationalpark Thy og kom frem til Agger, hvor vi skulle hentes og køres tilbage til vores egen bil.*

Det har været spændende at høre om Lises og Hannes vandretur, om de mange spændende oplevelser og dybe samtaler. Mon ikke andre kan få lyst til, at prøve noget lignende.

Tak fra Marjattabladet for den gode historie.



Det er tydeligt at, at Lise og Hanne kender hinanden godt, de griner meget og kan også godt drille hinanden lidt.

Ja så måtte du nøjes med mig, siger Hanne. Ja og det var jeg glad for, svarer Lise, og fortæller videre; Vi snakkede først om at gå turen på Camønoen på Møn, men endte med at beslutte os for den vandrerute der hedder Vesterhavs Caminoen, Vi tog hjemmefra tirsdag d. 16. juli.

Ja i øsende regnvejr, indskyder Hanne, hele vejen regnede det, lige til vi nåede Skærum Mølle, så regnede det ikke mere, og vi havde overhovedet ikke regnvejr på gåturen.

Lise forsætter; *vi kørte i bil hele vejen til Skærum Mølle, hvor vi overnattede den første nat. Efter morgenmaden kørte*

vi til Thorsminde og fik tjekket bagagen ind. Fra Thorsminde gik vi til Fjaltring og vejret blev bedre og bedre.

Ja vi måtte efterhånden tage noget af overtøjet af, fordi det blev for varmt, Tilføjer Hanne, og vi skulle jo også finde vej for vi fulgtes ikke med nogen, vi gik alene, selvom det var en arrangeret tur med transport af bagagen og bestilte overnatningssteder. Det var nu ikke så svært at finde vej, vi skulle sådan set bare sørge for at have havet på vores venstre hånd, og det gik godt lige indtil jeg tog fejl af vejen, så vi måtte gå gennem nogle siv og fik våde sokker, det var lidt dumt.

Lise smiler og forsætter, *ja du måtte ringe til en mand og få forklaret den rigtige vej, det var dag nr. 3. Første*

Den enkelte i fællesskabet

CHARLOTTE REINHARDT-NIELSEN, SPECIALPÆDAGOGISK KONSULENT OG TINE BAY SØRENSEN, FORSTANDER

Artiklen er skrevet sammen fra et oplæg til en forældredag på Skolehjemmet den 9. november 2024. Det var lokalrådets store ønske, at høre noget om det helsepædagogiske grundlag for Marjattas arbejde med børnene og de unge.

Kendetegnet for Marjatta er, at den vigtigste opgave vi har, er at skabe relationen til den enkelte og støtte den enkelte til at være en del af Marjattas fællesskab, så de unge kan skabe sig et netværk, som ligger ud over deres familie.

I år er det 100 år siden, at det første Helsepædagogiske hjem blev grundlagt i Tyskland i Jena og at Rudolf Steiner holdt det Helsepædagogiske Kursus fra den 25. juni til den 7. juli 1924 i Dornach i Schweiz.

Helsepædagogisk Kursus er det grundlag, som den helsepædagogiske og socialterapeutiske bevægelse bygger på og som har spredt sig til et verdensomspændende arbejde.

Impulsen kom fra 3 unge mænd, som arbejdede på Sofiehöhe, en stor institution for udviklingshæmmede i Jena. De 3 havde lært antroposofien at kende og havde oplevet, at Rudolf Steiner havde grundlagt en Steiner-skole i Stuttgart for cigaretfabrikken Waldorf Astorias arbejderbørn i 1919. Fabriksejeren Emil Molt ønskede at skabe så gode betingelser som muligt for sine medarbejderes børn og at give dem mulighed for at lære og udvikle sig til andre muligheder end at følge i forældrenes fodspor som arbejdere. Børnene skulle have mulighed for at folde deres menneskelig-

hed ud og styrke deres personlighed. Rudolf Steiner udviklede den første Steiner skole (Waldorfschule) og i den kom der en hjælpeklasse for de børn og unge, som havde svært ved at følge med i almindelig klasseundervisning.

De 3 unge Löfler, Pickert og Strohschein var blevet inspireret og oplevede, at Rudolf Steiner måtte kunne give nogle anvisninger på noget, der kunne gøres for det udviklingshæmmede menneske, så de også kunne folde deres potentialer ud som mennesker og ikke bare være gemt væk og ikke blive regnet for noget.

De 3 opsøgte Rudolf Steiner ved Julestævnet i 1923 og han sagde ja til at give dem et kursus på betingelse af, at de først skulle skabe et hjem og optage nogle børn og være i gang med arbejdet.

Det var meget hårde tider i 1923. Inflationen rasede i Tyskland efter 1. Verdenskrig og fx bare for at købe et brød skulle man have mange pengesedler med.

Alligevel lykkedes det de 3 unge mænd at gøre, som Rudolf Steiner havde bedt dem om og R. Steiner kom på besøg og godkendte stedet og deres intentioner. Det var lykkedes dem at optage 9 børn og unge. R. Steiner hilste på alle og var så tilfreds, at han

stillede sig til rådighed for det omtalte kursus i Dornach.

R. Steiners erfaringer med børn stammede fra, at han i sine studieår var ansat som huslærer hos en familie Specht. I familien var der en dreng Otto, som alle troede var udviklingshæmmet. Men R. Steiner underviste og arbejdede med ham og det lykkedes Otto Specht at klare gymnasiet og senere uddanne sig til læge. Han blev dog ikke gammel, da han faldt ved fronten under 1. Verdenskrig.

Udover de 3 unge mænd fra Jena havde der været flere andre, som var optagede af at kunne gøre noget for det udviklingshæmmede menneske.

Lægen Langdon Down (1828-1896) blev optaget af børn og unge, som boede på en stor institution. Han klassificerede ved hjælp af iagttagelse, mennesket med Downs Syndrom (i dag kaldet Trisomni 21). Han fandt de karakteristiske fælles træk, bl.a. epicantusfold ved øjnene, flad nakke og andre af de 12 karakteristiske træk.

Hans og senere den italienske læge Maria Montessoris (1870-1952) drivkraft var med til at gøre noget for de mennesker, som ingen ellers ville kendes ved. De ville vise de udviklingshæmmedes menneskelighed og finde deres ressourcer frem, ligesom de 3 unge mænd, som spurgte R.



Steiner om han ikke kunne hjælpe med anvisninger til at arbejde med og støtte denne gruppe af mennesker, som ikke passede ind i samfundet og blev holdt udenfor.

Normalitet

Helt tilbage i de tidligste tider har der i ethvert samfund og enhver tid hersket et normalitetsbegreb. En måde man skulle være på for at blive set som et menneske, som alle andre. På de islandske sagaers tid skulle faderen godkende den nyfødte, inden vedkommende tog sin første jordiske næring, brystmælk, til sig. Godkendte han det ikke, så blev barnet sat ud. Det har sikkert på dette tidspunkt været betinget af, at barnet var født misdannet, eller andet. Siden hen op igennem det 19. århundrede har det handlet om IQ og andre lignende både synlige og usynlige handicaps.

Det er til enhver tid kulturen og samfundet, som definerer normalitetsbegrebet. Tænk fx på de forskelle, der er i vores måde at forholde os til livet på siden Lise Nørgaards Matador serie. Hvor det var skolelæreren, præsten, sognefoden og bankdirektøren, der betød noget og alle andre havde en ringere værdi og måtte kæmpe for dagen og vejen.

Michel Foucault skriver i sin bog "Galskabens historie" i indledningen, at historien på den ene side rummer begivenheder og forståelsesmåder, som følger efter hinanden, men samtidig en vertikal historie om, hvorledes samfundet på stadig nye måder definerer sin identitet ved at udskille det, der er anderledes.

I dag er der ikke helt de samme uligheder, men det handler mere om, at har den enkelte behov for hjælp, skal der være en diagnose, selv om alle godt ved, at den kan være meget individualiseret. Tiden er domineret af en diagnose logik, som Svend Brinkmann og hans medforfatter skriver frem i bogen "Diagnoser, perspektiver, kritik og diskussion". Diagnoser har i dag erobret samtidens forståelse af menneskelige sygdomme, og det anderledes.

Det 3 delte menneskebillede

I sit første foredrag i 1924 lagde Rudolf Steiner vægt på, at der hos ethvert menneske sidder en unormalitet i et hjørne af sjælelivet. Alt sammen noget som kan iagttages.

Vi har alle sammen vores daglige inkarnationsvej ift. hvordan vi forbinder os med vores krop, hvordan vi kommer til stede og kan gribe os selv.

Er du født med et handicap, fødsels-skader, genfejl, kromosomfejl eller andre former for handicaps, vil der være udfordringer med, hvordan den enkelte kan gribe sin krop. Udfordringer som kommer til udtryk på det nerve/sansemæssige område, det mere viljesbetonede stofskifte/lemme område eller det midterste område, som hele tiden opstår i sammenhængen mellem de 2 poler.

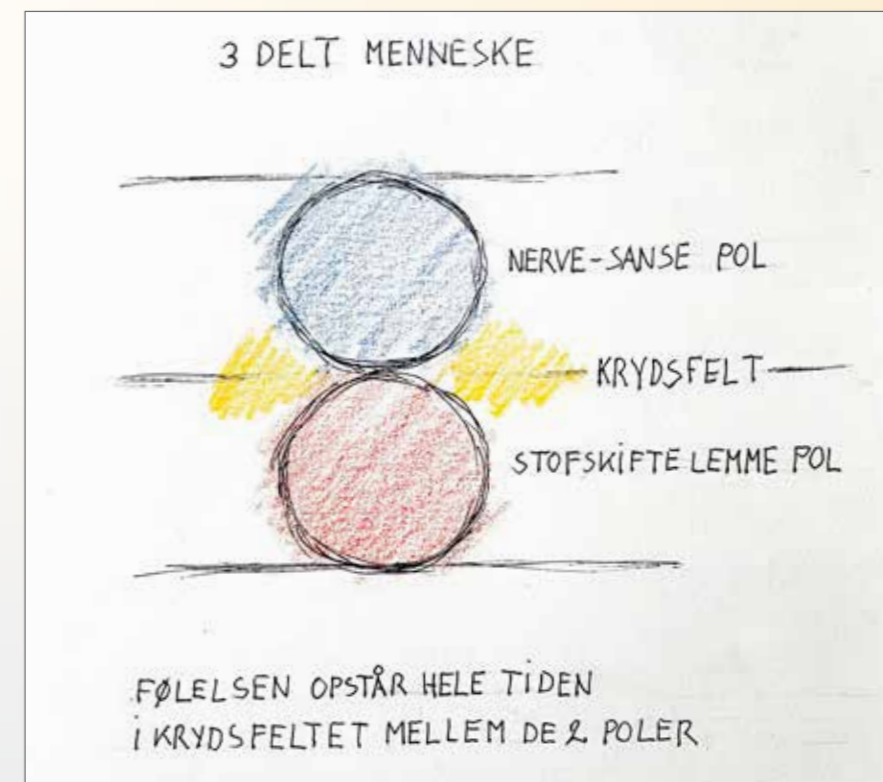
Det er vigtigt at se denne 3 deling som en proces og ikke som stationære tilstande, men det er en fortløbende proces, som udspringer sig i det enkelte menneske, men for at kunne forholde os til det, er vi nødt til at opdele den. Denne 3 deling af mennesket er det, som vi alle kan iagttage i sammenhængen med et andet menneske.

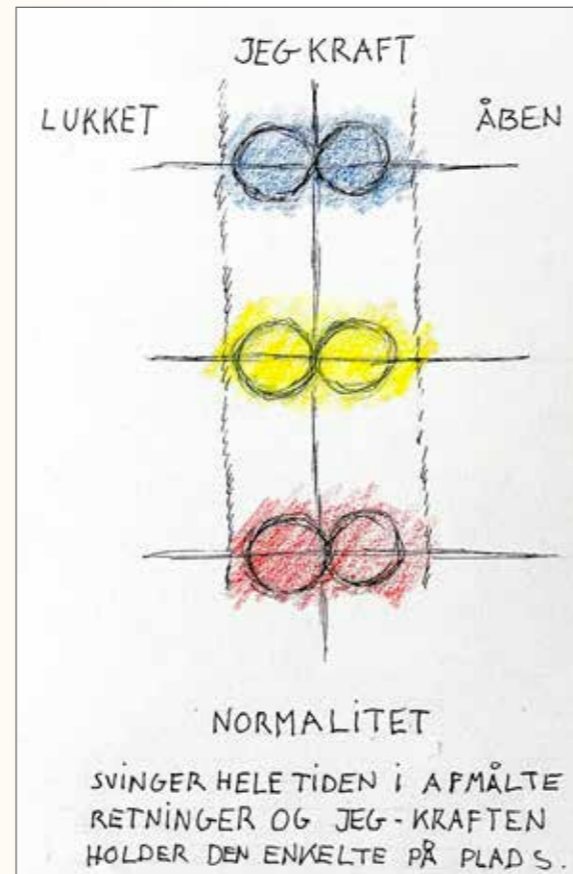
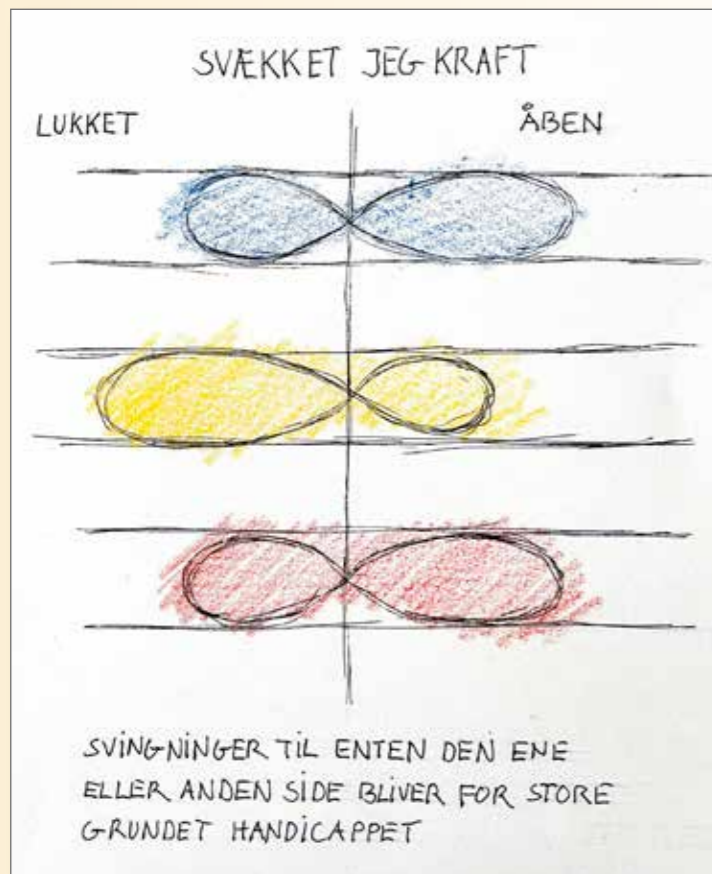
Det såkaldte normale barn udvikler disse områder op igennem sin barndom og ungdom og kan med sin Jeg-kraft selv skabe en afbalancering af kræfterne og udtrykket fra disse poler senere i livet.

I nervesanse polen har det kognitive også hjemsted og her pendler vi i en egen balance mellem at være for åben eller for lukket (Se tegning).

Nogle af os er som mennesker helt naturligt mere åbne på dette plan og får fx den ene ide efter den anden, mens andre er mere lukkede. Begge sider er kvaliteter, som er væsentlige. Men skal jeg udfolde min iderigdom, er jeg nødt til at afbalancere den med virkelighedens verden og holde den fast, udforme den og gå i dialog med andre om den.

Vi svinger dagen lang lidt til den ene eller anden side omkring denne akse i midten, men vores jeg-kraft holder os fast og skaber den naturlige balance, så vi ikke kommer for langt ud til en af siderne. Det udviklingshæmmede menneske har ikke den samme Jeg-kraft til rådighed og kan ikke ud fra sig selv holde en balance.





Der kan derfor være store udsving, hvilket betyder, at den ene kan være helt utrolig sanseåben, men ikke formå at holde sanseindtrykkene fast. Eller den anden kan være mere lukket og tvangsbetonet i sin tilgang til verden og fx ser eller holder øje med bestemte ting og ser ikke andet, hvis der ikke guides og støttes. Det samme gør sig gældende på det følelsesmæssige område.

På normalområdet pendler vi naturligt mellem det, som vi kalder det ekstroverte og det introverte. Vi skifter dagen igennem og bliver holdt fast af vores Jeg-kraft, så vi kan stille op til verden omkring os. Nogle af os er naturligt mere ekstroverte og andre er fra naturens hånd mere introverte.

Det udviklingshæmmede menneske har behov for ledsagende støtte og forståelse, for de har ofte meget store udsving imellem den åbne eller den lukkede side.

Ovenstående betyder i forhold til det åbne en utrolig sårbarhed, fx ift. at have svært ved at skelne om stemningerne i rummet har noget med mig at gøre eller ikke, at reagere på alt det, som kommer mig i møde, som hand-

lede det om mig. Her er det svært at adskille sig selv fra omverdenen. Svingningen til den mere lukkede side betyder en stærk fastlåshed, at have nok i sig selv og ikke uden guidning og støtte være modtagelig overfor andres stemninger eller situationer.

I forhold til vilje/handlings polen, som udspiller sig i stofskifte/lemme området, så betyder afbalanceringen, at jeg som såkaldt normal svinger mellem aktivitet og ro. Vi ved godt, at nogle er mere til den aktive side og andre har brug for mere ro for at kunne finde tilbage til aktivitet. Dette er alt sammen kvaliteter, som det enkelte menneske kan afbalancere i forhold til omverdenen.

Det udviklingshæmmede menneske kan ofte ikke afbalancere sig selv og der opstår i den åbne side alt for meget impuls, så den enkelte hele tiden bliver afledt i forhold til handlingen medmindre vedkommende hjælpes, guides og støttes. Det kan gå så vidt, at vi taler om hyperaktivitet, hvilket er handlinger uden mål og mening.

Og på den anden side kan manglende handling føre til en mere vegetativ tilstedeværelse, hvor den enkelte lige-

som skal vækkes for at komme i gang med en aktivitet.

Grundlæggende kan det såkaldte normale menneske pendle sig selv ind og selv skabe en afbalancering i forhold til sig selv og mødet med omverdenen.

Hvorimod det udviklingshæmmede menneske ofte grundet sit handicap er prisgivet omverdenen og er ikke i stand til selv at afbalancere sig i mødet med omverdenen og sine egne oplevelser. Det udviklingshæmmede menneske mangler den egne Jeg-kraft.

Jeg-støttende tilgange

Rudolf Steiner kaldte det ikke Jeg-støttende tilgange i Helsepædagogisk kursus, men det er grundlæggende det, vi som medarbejdere udfører, når vi i en forståelse af den enkelte går ind og med vores Jeg-kraft hjælper til en afbalancering og skaber en struktur i hverdagen med genkendelighed og forudsigelighed, så den enkelte kan forholde sig til dagen og ugen. Måske skal dette ekstra understøttes med fotos/piktogrammer.

Og når vi skaber ledsagelse og guidning, så den enkelte kan udfolde sig så selvhjulpent som muligt, men alligevel have en anker pol. Når vi

skaber det frihedsrum, den enkelte har brug for i forhold til at kunne vælge til og fra. Når vi skaber de rette stemninger, så den enkelte kan indgå i dem eller trække sig, hvis noget bliver for meget uden at skulle kamme over i frustrationer og miste sig selv. Når vi skaber de deltagerbaner, den enkelte har brug for.

Ved hjælp af Jeg-støttende samtaler hjælper vi den enkelte til udtryk, måske understøttes dialogen af tegn til tale eller medarbejderen læser den enkeltes tydelige mimik og non-verbale sprog og sætter ord på det, som vedkommende vil udtrykke. Vi skaber et rytmisk liv i samklang med døgnets rytme og hjælper til en dag med vekslen mellem aktivitet og ro og hjælper til gode natur- og årstidsoplevelser og festligheder, som markerer disse.

Tilgangen til det hele menneske

Skoledagen på Marjatta og STU bærer præg af denne vekselvirkning. Dagen begynder med en morgensamling, hvor vi i valget af ugens sang orienterer os i årsløbet. Udover at synge sammen, hører vi musik, så vi samstemmer os og oplever helheden, samhørigheden med alle de andre, der går på denne skole, dette forløb. Det store fællesskab, som jeg mere og mere bliver en del af. Inde i selve klassen eller på linjen begynder dagen med bevægelse, som er tilpasset perioden. Vi over målrettet at kunne bruge vores lemmer relevant til at sjippe, hoppe, bytte kugler, studse bolde og meget mere. Alt sammen noget, som foregår i et rytmisk, struktureret flow.

Den enkelte lander i sin krop, vågner op og oplever en sammenhæng og bliver klar til dagens program. Så kommer fortællingen i skolen, ofte understøttet af en tavletegning. På STU kommer anvisninger om de processer, jeg skal udføre alt efter hvilken linje, jeg går på.

Så skal jeg igen selv være mere aktiv og der skal fx skrives og tegnes i det egne hæfte. Jeg skaber selv, eller får guidning og støtte til et eget udtryk.

Hertil kommer alle de kunstneriske fag, som musik, sang, maling m.v. og det håndværksmæssige, som gør, at den enkelte får en oplevelse af at skabe noget, som har kvalitet: Jeg syr korsstingene, som ender med at blive en pude eller en taske. Jeg snitter eller høvler i træet og det ender med en hylde eller noget andet, som jeg gerne vil lave. Undervisningen er tilpasset den enkelte, men udføres i et fællesskab med andre. Der tales til HELE mennesket og ikke kun til fx den kognitive del. Dette skaber hos den enkelte en oplevelse af identitet: her er jeg og der er du! Den enkelte får en tro på at jeg kan noget, at jeg har betydning, at jeg er værdifuld, som den jeg er.

Fællesskabet

For os alle som mennesker er det værdifuldt at have venner, at have nogen, som man kan gøre noget sammen med og skabe et interesselæsskab med. Det opleves tydeligt at det at være tilknyttet Marjatta, gå i skole, være på STU, være døgn- eller dagelev skaber venskaber. Alle har venner og nogle at glædes med over aktiviteter, at danse og hygge sig med. Der skabes kærestereationer, måske senere varige pardannelser og venskaber. I hvert fald får den enkelte, ud over den egne familie, livsvidner, som livet igennem bliver betydningsfulde, fordi vi har delt oplevelser og ferieture.

Årstidsfesterne danner helt tydeligt grundlaget for fællesskabet. Årsløbet med dets store ind- og udånding skaber et fundament med al dens fejring og festlighed, hvad end det er i klassefællesskabet i skolen, ungefællesskabet på STU, gruppefællesskabet i daggrupper/afslutning, bofællesskabet i børnegruppen og ungdomsgrupperne, arbejdsfællesskabet på værkstederne eller det store Marjatta fællesskab, når vi mødes på tværs af det hele

Årstidsfesterne danner med deres evige tilbagevenden et værdifuldt fundament for fællesskab og samhørighed.

Afrunding

Rudolf Steiner betonedede meget i Helsepædagogisk Kursus at et centralt omdrejningspunkt for arbejdet med det udviklingshæmmede menneske er pædagogens eget arbejde med sig selv. Store dele af kurset havde fokus på helsepædagogens egen opdragelse af sig selv og ligeledes det fokus, at jeg lærer så uendeligt meget om mig selv som menneske i mødet med det menneske, som jeg arbejder med. For relationen og mødet med den anden skal ikke indeholde mine holdninger og synsninger, men skal være en bestræbelse på at møde den anden, hvor vedkommende er.

Det siger sig selv, at dette lykkes vi ikke altid med, men desto vigtigere bliver selvrefleksionen og det fælles arbejde og kommunikationen på medarbejdermøder, så vi hele tiden bliver klogere både på os selv og på arbejdet med de mennesker, som vi skal tage vare på. Ansvar for relationen, som Rudolf Steiner beskrev den i 1924 bliver i dag gentaget af psykologer og neuropsykologer som Bo Hejlskov Elven og Susan Hart. Vi er i vores møde med den enkelte ansvarlige og opstår der udfordringer, så skal blikket hele tiden have fokus på os selv.

Vi har igennem arbejdet med LA 2 fået nogle fantastiske redskaber til at øge vores forståelse for den enkelte og at blive klogere på samspillet i gruppen og på os selv.

Lige så vigtigt er det med et godt forældre/pårørende samarbejde. I kender jeres barn og unge menneske og kan og skal være værdifulde for udviklingen og selvstændiggørelsen af jeres barn/unge. Derfor er det så afgørende, at vi på en god og konstruktiv måde altid får samstemt os i den fælles bestræbelse på at ville det bedste for barnet/den unge og herunder også at tænke jeres barn/unge ind i fællesskabet, da det er fællesskabet med jævnaldrende og ligesindede, der skaber livskvalitet og identitet. Det, der er godt for fællesskabet, er også til det bedste for os hver især, for sammen kan vi mest!

Intuition i pædagogik

AF TOMAS JOHANSEN, LÆGE OG BERNHARD SCHMITZ, LEDER AF MARJATTA

På det internationale medarbejderstævne for "Inclusive Development" i Dornach Schweiz fra den 2.-6. oktober i år (se også artikel af Marko Friberg om stævnet i denne udgave af Marjatta Bladet) gav Tomas Johansen og Bernhard Schmitz en workshop om emnet: Intuition i pædagogikken. Hvad er intuition og hvilken rolle indtager intuition i den pædagogiske praksis? Med denne artikel ønskes at gengive enkelte perspektiver fra arbejdsgruppen.

Fra Empati til intuition

Der tales meget om relationskompetence i det pædagogiske felt. Hvad menes med relationskompetence? Oftest svares på dette, at pædagogen skal være empatisk dvs. leve sig ind i den anden. Empati er evnen til at kunne læse et andet menneske, dets sindsstemning og erkende den andens fysiske og mentale ressourcer i en konkret situation. Empati er en forudsætning for at opbygge en relation til den anden og for at kunne hjælpe.

Den danske filosof Søren Kirkegaard (1813-1855) bliver ofte citeret i forhold, der handler om at hjælpe andre: "Hvis det i sandhed skal lykkes at føre et menneske hen til et bestemt sted, må man først og fremmest passe på at finde ham der hvor han er, og begynde der. Dette er hemmeligheden i al hjælpekunst. Enhver der ikke kan det, han er selv i indbildning, når han mener at kunne hjælpe en anden. For i sandhed at kunne hjælpe en anden, må jeg forstå mere end han, men dog ved først og fremmest at forstå det, han forstår."

At opbygge en relation til et menneske forudsætter en vilje og evne at kunne forstå det anden og møde ham der, hvor han befinder sig med en forståelse for hans personlige ressourcer, motiver og konkrete ønsker for hjælp. Denne søgen hen til den anden kan sammenfattes i det spørgsmål: Hvem er du? Empati forudsætter en interesse og vilje til at lære det andet menneske at kende og forstå det på dets egne forudsætninger.

Man hvordan kommer pædagogen fra empatien til at kunne hjælpe konkret for eksempel ved at sige de trøstende eller opmuntrende ord, motivere, hjælpe med at formulere mål eller udføre konkrete handlinger?

Det specialiserede socialområde har i de sidste år udviklet forskellige metoder som bygger på brugerinddragelse og forståelse af den anden. En af metoderne er Low Arousal "(LA2) som implementeres i Marjatta. LA 2 er en metode, hvor pædagogen i en samtale med den enkelte beboer og i en refleksionsproces udarbejder en trivselsplan som indeholder pædagogiske mål og delmål, som skal være kendt af, og ledestjerne for, alle medarbejdere omkring barnet. LA2 ønsker at fremme trivslen i samarbejdet mellem barnet eller den voksne og medarbejderne. Fokus er på barnets eller den voksnes egen trivsel og ressourcer, socialt netværk, mestringsstrategier, belastninger, håb og drømme. (Se også beskrivelse af metoden på www.marjatta.dk) LA 2 er et eksempel på en metode, som med hjælp af samtaler og en systematisk tilgang, ønsker at hjælpe de mest udsatte borgere til mere trivsel. Denne systematiske vej hen til pæda-

gogiske mål, kan føre til aha-oplevelser og nye ideer. Nogle gange oplever deltagerne, at en ny ide træder frem i form af en intuition.

Intuition forudsætter erfaring og ekspertise

Nobelprismodtager i økonomi Daniel Kahneman (1934-2024) taler i sin bestseller, "At tænke – Hurtigt og Langsomt" om intuition og henviser i til Herbert Simons definition af intuition: "Situationen har tilvejebragt et fingerpeg; dette fingerpeg har givet eksperten adgang til viden, der er lagret i hukommelsen, og denne viden tilvejebringer svaret. Intuition er hverken mere eller mindre end genkendelse." Der stilles det relevante spørgsmål, om man kan stole på intuition i stabile miljøer og kendte regelmæssigheder.

Danmarks Nationalleksikon www.denstoredanske.lex.dk definerer intuition på følgende måde: "Intuition, evnen til umiddelbar og direkte opfattelse af en helhed eller en sammenhæng uden forudgående rationel tænkning. Denne helhed kan være et almenmenneskeligt livsforhold, en praktisk, teknisk eller erkendelsesmæssig problemstilling eller tilværelsens inderste væsen."

De to definitioner modsiger tilsyneladende hinanden, men også kun tilsyneladende. På den ene side kan vi godt se, at erfaring og ekspertise kan sammenlignes med en værktøjskasse og erfaring og viden om, hvilket redskab der i en given konkret situation er det rette at bruge. Samtidig sker indsigt og den indskydelse, hvor man får den rette idé, uden forudgående rationel tænkning. Den rette idé, indsigt og intuition træder frem

på grund af erfaring, uddannelse og ekspertise. Lad os holde fast i, at intuition ikke kommer ud af den blå luft, men er en øjeblikkelig indskydelse, som forudsætter erfaring, uddannelse og ekspertise.

Forfatter Vagn Predbjørn Jensen (1936-2006) nuancerer sammenhæng mellem intuition, erfaring og hukommelse. Hvordan kommer en idé som et lysglimt ind i vores bevidsthed? Hvor er vores erfaring lageret? Intuitionen sover i vores hukommelse og venter på at blive aktiveret eller vækket. I essaysamlingen "Glimt" (2006, Tidernes skifter) udtrykker Predbjørn dette i prosa:

"Når jeg sidder i min stue, arbejder i haven, cykler eller går gennem landskabet, bliver tankerne langsomt ledige. Så kan et uventet tankeglimt pludselig bryde ind i mit åndsfravær. Det minder om kornmod, et lyn fra begivenheder bag hukommelsens horisont. Et kort øjeblik stråler det glemte i samme glans, som da det blev oplevet. Nu og da åbenbarer det tilmed en betydning, som jeg ikke opfattede dengang. Og dog kan ordene aldrig genskabe hændelsen helt."

Intuition og vilje

Rudolf Steiners (1861-1925) gør opmærksom på, at vores sjæleliv består af tænkning, følelse og vilje. Vores tænkning er grundlag for udvikling af vores selvbevidsthed. At jeg kan sige "Jeg" om mig selv og erkende mig i relation til omgivelserne. Med vores følelser bevæger vi os i et rum mellem sympati og antipati, samtidig påvirker vores følelser både vores tanker og handlinger. Vores viljesliv er grundlag for vores handlinger, vi kan være handlingslammet eller hyperaktive, og vi skal finde i det daglige den rette balance mellem ekstremerne. Steiners fortjeneste er en helhedsorienteret tilgang i forståelse af sammenhæng mellem tænkning, følelse og vilje.

Selvom vi ønsker at være helt kontemplative, vil vi opdage, at der let vil dukke en tanke op i vores bevidsthed. Kun med store anstrengelser, og oftest kun med hjælp af

meditation, kan vi finde ro i vores tankemylder. I det daglige er det godt, at vores tankevirksomhed er i konstant aktivitet, hvis det ikke var tilfældet, ville vi ikke forholde os aktivt til de sansende indtryk vi møder i løbet af en dag. Men vi kan blive overstimuleret, eller på grund af gennemgribende udviklingsforstyrrelser, manglende ressourcer og strategier, have svært ved at håndtere sansende indtrykkene, hvilket kan medføre stress, mistro og sygdom.

Ligesom vores tænkning, ændrer vores følelsesliv sig i løbet af livet. Det lille barn evner først omkring 3 års alderen, at udvikle tænkning, refleksionsevne og selvbevidsthed til et nyt niveau, hvor barnet også begynder at omtale sig selv som "Jeg". Enhver som har oplevet pubertets børn vil genkende, at ungdommens følelser bevæger sig fra ukritisk sympati eller antipati til langsomt at modnes og afbalanceres. Vi bliver mere og mere herre over vores følelsesliv i løbet af vores liv og en vigtig milesten til denne modning er tiden omkring puberteten.

Også vores viljesliv udvikler og forandrer sig gennem hele livet. Som spædbarn er vores bevægelse præget af ukontrollerede bevægelser, og vi lærer os først gennem mange forsøg at gå, cykle eller køre bil. Et vigtig udviklingstrin i vores viljesliv er omkring 18-års alderen. Her bliver vi myndige borgere og skal stå juridisk til ansvar for vores handlinger. Ligesom der altid er et vilje element i vores tænkning, ellers ville vi slet ikke være i stand til at knytte den ene tanker til den anden, er der en tankevirksomhed i vores viljesliv. Er dette ikke tilfælde, handler vi i affekt. Meget udadreagerende adfærd og voldelige hændelser, kan ses i lyset af at tænkning, følelse og vilje falder fra hinanden, i stedet for at virke ind i hinanden.

Steiner gør opmærksom på, at pædagogikken må tage højde for denne sammenhæng mellem tænkning, følelse og vilje, og at deres samspil kultiverer vores viljesliv.

Vi tilegner os erfaring, ekspertise og kultiverer vores vilje og dermed udvikler vi evnen til at handle intuitiv. Når vi handler intuitivt, er vi helt nærværende i situationen. Da vi formår at hente erfaringskatte frem fra vores hukommelse og fortid og derved virke ind i fremtiden.

Helsepædagogik og intuition

På medarbejdermøder og på kurser og uddannelser på Marjatta, arbejder vi på at få intuitionen fri og gøre os mere bevidste om, hvordan vi kan få det rigtige indfald i forskellige pædagogiske situationer. Det er godt at øve sig i at blive mere bevidst om de tanker og følelser man selv som medarbejder har, og hvordan de kan være frø der kan spire til en intuitiv handling, netop når der er brug for det. Ved at øve sig regelmæssigt sammen som medarbejdere, kan man blive stadigt mere sikker i at lytte til sin egen intuition og dele sine bedste indfald med hinanden. I kombination med den nævnte LA2-metode, der fokuserer meget på elevens eller beboerens oplevelser og ressourcer, giver øvelse i pædagogisk intuition gode forudsætninger for, at vi fælles kan lykkes med at støtte og motivere til yderligere udvikling for børn og voksne på Marjatta. Man ved aldrig, hvem der får den gode ide eller det rigtige indfald i en given situation i en gruppe og det kan udvikle vores blik for hinandens ressourcer og vores ydmyghed overfor det, der kan blive det bedst mulige samvær og samarbejde i gruppen, til gavn for de mennesker vi tager vare på i Marjatta.

”Rytmen er ved at lande i os”

BEBOERE CHLOÉ MARY TAYLOR OG JONAS MØLLER CHRISTENSEN OG GRUPPELEDER LASSE JEPPESEN I SAMTALE MED REDAKTIONSMEDARBEJDER TORBEN OLESEN.

Marjattabladet er blevet inviteret indenfor i Egely, det nyeste botilbud i Marjatta Fællesskabet, for at høre lidt om hvordan det er gået med at finde sig til rette efter indflytningen midt på sommeren.

Chloé starter med at vise sit værelse frem og fortælle om møblerne og indretningen. Så sætter vi os i den hyggelige opholdstue, hvor der gennem vinduet er udsigt til skolebørnenes frikvarter.

”Jeg synes, at det er hyggeligt at bo her” fortæller Cloe, ”før boede jeg i Skovvænget, der havde jeg ikke mit eget badeværelse, det har jeg her og det er dejligt, så kan jeg starte dagen med et bad uden at skulle stå i kø. Når jeg har spist morgenmad kører jeg på arbejde, jeg arbejder på Sølvværkstedet i Snesere, vi kører med bus derhen.”

Jonas supplerer, ”Jeg arbejder to steder, både på gartneriet og i Snesere. Når vi kører på arbejde har vi madpakker med, som vi selv har smurt om eftermiddagen. Jeg kan bedst lide at arbejde i Snesere, når jeg kommer hjem fra arbejde, så hygger jeg mig på mit værelse, nogle gange ser jeg noget på min Ipad, andre gange maler jeg lidt malebog, det kan jeg godt lide.”

”Er der ikke også noget med, at vi har nogle opgaver her i huset, opgaver som vi selv har valgt?” spørger Lasse.

”Jo,” svarer Jonas, ”jeg henter morgenmaden til os alle sammen henne i køkkenet hver morgen, og om aftenen hjælper jeg min kæreste med at tømme skraldespanden.”

Chloé bidrager, ”En af mine opgaver er, at dække bord til morgenmaden,

det gør jeg som regel om aftenen, jeg er også med til at hente morgenmaden hver morgen. Når jeg kommer hjem fra arbejde, hygger jeg mig med at høre musik og slappe af.”

Både Jonas og Chloé fortæller lystigt om deres tilværelse, man får virkelig indtryk af, at de har fundet sig godt tilrette i Egely.

”Hver onsdag går nogle af os til svømning i Bozai,” siger Chloé, ”jeg kan ikke svømme endnu, men jeg øver mig lidt, jeg har også gået til korsang, jeg er faktisk glad for at synge, jeg kan også godt lide at danse.”

”Jeg kan godt lide musik” siger Jonas, ”jeg kan lide festivalmusik og jeg kan godt lide at høre ungdomsmusik og Hip hop musik. Jeg kan godt lide at opleve noget f.eks. i weekenderne, gå ud



og spise eller gå i Tivoli, jeg kan godt lide at spise på restaurant.”

Så drejer snakken ind på, hvordan sommeren og efteråret er forløbet: ”Det har jo været godt vejr” fortæller Lasse, ”så vi har været en del udenfor, f.eks. har vi brugt tid på at lave bede og snakke om, hvad vi skal have i de forskellige bede.”

”Jeg vil gerne have et gyngestativ i haven,” siger Jonas, ”jeg kan godt lide at sidde og gyng, mens jeg hører musik, jeg kunne også godt tænke mig en swimmingpool.”

Som snakken går, bliver der fortalt om stort og småt, om at glæde sig til jul og om at købe julegaver, om kammeratskabet i huset og om kæresten. Lasse fortæller om indflytningen i huset, om at købe møbler og vælge farver til de



forskellige rum og hvordan hele den proces har været.

”Vi er jo en ny gruppe på tolv beboere, hvoraf syv kom fra Nimah Naust Huset, fire fra Skovvænget og en fra Kastanien, så vi har jo lige skulle lære hinanden at kende, og finde ud af det ene og det andet. Men ret hurtigt synes jeg, at vi har fundet frem til nogle gode rytmer, det er jo det vores dagligdag er båret af, og som de unge mennesker navigerer i, man kan mærke for hver dag der går, at rytmen lander mere og mere i os. Det gælder både beboere og medarbejdere tror jeg, at dagligdagen bliver mere velkendt.

Der er sådan en god energi her i huset, og selvom her bor tolv mennesker, så er huset bygget og indrettet på en måde, så der virkelig er god plads til os alle sammen. F.eks. er der nogle som spiser i en mindre gruppe, for det har de glæde af, og så spiser de andre sammen og det har de glæde af. Og der er nogle, der har lyst til at sidde i stuen og læse eller høre historier.

”Jeg kan godt lide at fjernsyn nogen gange,” siger Jonas, ”f.eks. gamle Olsen Banden film, dem kan jeg godt lide at se.”

”Ja dem er du glad for,” svarer Lasse og fortsætter, ”der er andre af vores beboere, der godt kan lide at tegne og strikke og sådanne ting, og de kan så sidde andre steder med deres kreative aktiviteter, faktisk er det meget sjældent, at vi er sammen alle sammen, det er ikke rigtigt et behov for de unge mennesker.

Vi vil jo meget gerne dyrke fællesskabet, men det gør vi på nogle andre måder end man gjorde for bare ti år siden, tror jeg, og det tillader husets indretning. Vi har ikke nogle store fællesarealer, vi har ikke nogen stor stue, men det er heller ikke et behov, i hvert fald ikke de unge menneskers behov og det er rigtig interessant, vi vil jo meget gerne tage hensyn til det individuelle i fællesskabet og det synes jeg vi kommer godt omkring med her i huset.”



Udenfor er solen brudt gennem skyerne og vi afslutter samtalen en oplevelse rigere, en oplevelse af varme og hygge og glade unge mennesker, som trives og er fulde af gåpåmod.

Fredag den 29. oktober blev der afholdt Skt. Michaels fest på Bredeshave

AF DORTE BRUHN REDAKTIONSMEDARBEJDER



Hele fællesskabet var samlet til fanespil på Bredeshave tidligt om morgenen – det er en tradition som er meget højtidelig, det illustrere 12. kapitel fra Johannes åbenbaringen i biblen.

I efteråret ruster vi os til at gå en mørkere tid i møde. Her kan vi finde inspiration af fortællingen om ærkeenglen Skt. Michael, som med sit sværd hjælper mennesker i kampen mod det onde.

I denne fortælling har vi både skt. Michael og den tapre Ridder Georg, som bekæmper dragen. Dragen som symboliserer det onde,

bekæmpes af disse to riddere. Fanespillet og recitationen har fundet sted Michaels morgen nu igennem 30 år.

Hele denne højtidelighed indrammes af flot trompetfanfare.

Efterfølgende var der brunch på Bredeshave og det hele afsluttes med drageflyvning og koncert sidst på eftermiddagen med kvartetten Akela.

Det blev en meget flot og dejlig dag som alle nød meget.



Fra skolen:

Den nye børnehaveklasse

AF CHARLOTTE REINHARDT-NIELSEN
SPECIALPÆDAGOGISK KONSULENT

Igen i år har vi fornøjelsen af, at have en ny børnehaveklasse med 3 små skolestartere på Marjattas skole. Som vanligt blev de 3 nye elever varmt og kærligt modtaget med blomstereventyr, blomsterbuket og sang fra alle på skolen. Forældrene var med og det var en rigtig festdag!

Nu er den gode hverdag i fuld gang og eleverne er allerede i gang med at lære alle de gode rutiner i klassen. De øver sig i at stå i kreds til sang-lege, sange og vers.

De har masser af motoriske øvelser, både individuelle og fælles øvelser. De fx løber, hopper, kryber, kravler, ruller, danser, laver finger-lege og meget mere.

De taler hver dag om dag og dato og kigger på vejret og årstiden.

De øver at tage overtøj og fodtøj af og på og hænge/stille det pænt i garderoben.

De hører remseeventyr og kigger på klasselærer Anneroses flotte tavletegninger til eventyret og når de kender eventyret efter et par dage, hjælper de til med at fortælle eventyret ved hjælp af Tegn til Tale, som de alle tre er meget gode til. Der tegnes til eventyret og der leges med bogstaver og lyde og laves små rollespil og meget, meget mere.

I frikvarterne leges ude og inde og gennem legen læres sociale kompetencer, så eleverne kan opleve at være en del af et fællesskab, at være gode venner og sammen løse de små og store konflikter, der kan opstå, når man er i gang med at lære sociale spilleregler.

Eleverne suger alt det nye til sig og øver og leger sig til læring og nye færdigheder. En gang imellem kan alt det nye være lidt overvældende og så er det godt, at få et kram og blive trøstet af sin lærer eller af sine venner!

De 3 elever er allerede meget dygtige skolebørn, som trives og udvikler sig! Det er flot!

Vi ønsker Daniel, Asbjørn og Filippa My og deres familier rigtig hjertelig velkomne på Marjatta! Vi glæder os til mange gode år med jer!



ROEN

Bedstefar satte en roe i jorden og sagde til den:

"Voks, min roe, voks og bliv sød!

Voks min roe, voks og bliv fast!"

Nu er roen vokset til, er blevet sød, fast og stor – kæmpestor.

Bedstefar går hen for at trække roen op.

Han trækker og trækker – men roen sidder fast.

Så kalder bedstefar på bedstemor.

Bedstemor tager fat i bedstefar

Bedstefar i roen –

De trækker og trækker –

men roen sidder fast.

Så kalder bedstemor på barnebarnet.

Barnebarnet tager fat i bedstemor

Bedstemor i bedstefar

Bedstefar i roen –

De trækker og trækker –

men roen sidder fast.

Så kalder barnebarnet på hunden.

Hunden tager fat i barnebarnet

Barnebarnet i bedstemor

Bedstemor i bedstefar

Bedstefar i roen –

De trækker og trækker –

men roen sidder fast.

Så kalder hunden på katten.

Katten tager fat i hunden

Hunden i barnebarnet

Barnebarnet i bedstemor

Bedstemor i bedstefar

Bedstefar i roen –

De trækker og trækker –

men roen sidder fast.

Så kalder katten på musen.

Musen tager fat i katten

katten tager fat i hunden

Hunden i barnebarnet

Barnebarnet i bedstemor

Bedstemor i bedstefar

Bedstefar i roen –

De trækker og trækker og...

BUMS

er roen oppe

OG SNIP SNAP SNUDE

SÅ ER DET EVENTYR UDE

Kulturdannelse

AF LASSE JEPPESEN, GRUPPELEDER EGELY

5. årgang på Marjatta uddannelsescenter, var i starten af oktober måned på en rejse ned igennem Europa. Rejsen havde til formål at skabe en oplevelse, hvor impulserne havde sine paralleller til Rudolf Steiners tanker og kulturforståelse. På turen oplevede de studerende bl.a. andet Externsteine i Tyskland i Teutoburher Wald, hvor vi var vidne til et af Centraleuropas mest bemærkelsesværdige monumenter. De høje klipper indeholdte tegninger og relieffer, som gemmer på utallige myter omkring religion og nordisk mytologi. Vi blev på mange måder overvældet af naturens mystik og mærkede århundredes fascination af stedet.

Fra Tyskland tog vi videre til grænsebyen, Strasbourg, hvor den enorme kirke, Cathédrale Notre Dame de Strasbourg, forbløffede os med sine enorme proportioner. Kirkens himmelhøje spir førte os 142 meter op, hvorfra vi kunne skue langt udover Strasbourg. Kirken er et sandt bevis på gotisk byggekunst og vidner om de historiske spændinger imellem Tyskland og Frankrig. Som ung digter overbeviste Goethe sig selv og mange andre om, at kirken var indbegrebet af tysk kultur. "Et indtryk af enhed, helhed og storhed fyldte min sjæl – et indtryk, jeg, fordi det bestod af tusind harmoniserende detaljer, kunne indtage og nyde, men på ingen måde forstå eller forklare."

"Von Deutscher Baukunst" (Om tysk byggekunst) i 1773.



Derfra gik turen videre igennem Frankrig til vi kom til Mont Saint Odile, som ligger i Alsace området. På toppen af det 164 meter høje bjerg, ligger der et kloster, som rummer en helt særlig historie omkring klosterlivet. Klosteret betegnes som et historisk vigtigt pilgrimssted, grundet den kilde som går ved foden af bjerget.

Efter en overnatning på klosterhotellet, tog vi alle del i morgenbøn på klosteret inden turen gik videre til Dornach i Schweiz. I Dornach tog vi del i det Helsepædagogiske stævne i Goetheanum, som strakte sig henover 4 dage. Der eksisterede



en helt særlig stemning i anledningen af 100 året for Rudolf Steiners helsepædagogiske kursus. Knap 1000 mennesker på tværs af hele verden, var samlet i Goetheanum i disse dage for at fejre og fordybe sig i helsepædagogiske impulser. På tværs af kulturer og baggrunde deltog alle i arbejdsgrupper og forummer, som havde til opgave at skabe rum for helsepædagogiske refleksioner. Undervejs blev der også opvist eurytmi forestillinger, en danseforestilling samt flere oplæg fra hele verden i Goetheanums enorme sal.

Dertil var der også mulighed for at udforske Goetheanum og området herom, som i sig selv var hele turen værd. Rudolf Steiners særlige måde at anskue arkitekturen på, udspringer sig virkelig i dette fantastiske område og vi fik i den forbindelse mulighed for at fordybe os i Menneskehedsrepræsentanten og de mange særlige vinduer i Goetheanum. Da stævnet i Dornach var ovre og vi alle sammen var fyldt op af de mange fantastiske oplevelser, gik turen så småt hjemad. På vej hjem havde vi en overnatning i den tyske

by, Worms, hvor der også var tid til at besøge domkirken i byen, som er et den romanske arkitekturs hovedværker.

Undervejs på turen har alle vi studerende haft til opgave at holde et oplæg undervejs på vores rejse. Der har været oplæg, som har omhandlet en særlig tid, et særligt sted eller en særlig person. Alt sammen har det været medvirkende til, at vi på denne her rejse har opnået en større kulturforståelse og en kulturdannelse.



”Hvem sidder der bag skærmen”

AF TOMAS JOHANSEN, LÆGE

Smartphones og skærme er alle vegne og over hele verden. Også på Marjatta. Det er en udvikling der er gået stærkt. Måske også for stærkt? For selvom vi fra ca. 2002 har haft de første telefoner med kamera og funktioner som i dag, var det nok den første Iphone i 2007, der satte standarden for vores forventninger til en moderne telefon. Og kort efter kom Ipad'en og andre tablets. Sådan at vi i dag kan få små bærbare skærme der kan alt, til overkommelige priser. I en opgørelse fra 2023 opgives det, at 4,3 milliarder mennesker på jorden har en mobiltelefon. Det er mere end hver anden nulevende person. Og dertil kommer så de mange tablets.

Det er altså ikke forkert at sige, at de sidste 14 år har budt på en eksplosiv udvikling i en teknologi, som vi alle nu kender og har adgang til. Og med så stor en udbredning er det også en teknologi der har rykket ved måden vi bruger skærmene som samfund.

Hvor vi tidligere skulle ind i et rum hvor computeren stod og skulle starte den op, for derefter eventuelt at skulle tænde et modem som gav en -oftest- langsom og usikker kontakt til internettet, er vi nu ”på” over alt og med det samme. Opstår der et spørgsmål i en samtale, kan vi lynhurtigt slå det op i hele verdens ”fælles” hukommelse. Vi behøver ikke at huske så meget mere, for det hele er i telefonen. Og vil vi i kontakt med hinanden, kan vi sende en SMS, eller en talebesked. Og vi kan sågar se hinanden mens vi taler i telefon. Oplever vi noget i vores hverdag, kan

det med et tryk blive til et billede eller en film som vi kan lægge op, så alle andre ser hvad vi har oplevet og følge med i hvad vi laver.

Vi kan på en måde sige, at vi aldrig har haft så stor en mulighed for at være i kontakt med andre mennesker. For at finde – eller beholde – venskaber på tværs af kloden. Vi kan se vores nærmeste og føle vi er tæt på hinanden, selvom vi fysisk er langt fra hinanden. Især hvis man har udfordringer med at kommunikere på skrift eller har vanskeligheder ved at tale, kan det være en uvurderlig hjælp.

Der er altså mange positive sider ved den udvikling vi har set de sidste 17 år. Men når vi har så stor tilgængelighed til et ”on-line liv”, parallelt med det fysiske liv vi står i hverdagen, giver det også udfordringer. I hvert fald er der tiltagende fokus på skærmene i skolerne og i vores sociale liv. Og på de udfordringer det giver for trivslen blandt børn og unge at bruge mange timer hver dag, med at følge med i andres liv og selv arbejde for at være en del af et fællesskab online. Og fokus på den ensomhed som mange unge, paradoksalt nok, føler i deres liv. For selvom man hele tiden kan følge med i alt det vennerne oplever, giver det os alligevel ikke en oplevelse af sammenhørighed og fællesskab. Dertil kommer at vi altid er fysisk inaktive når vi bruger skærme. Vi ser og lytter, men kroppen er mest i ro. I en undersøgelse fra 2022 har piger i 9. klasse knapt 3 timers skærmbrug dagligt, drengene lidt

mindre. Der er intet der tyder på at tiden foran skærmene bliver mindre, tværtimod. Og det er usundt ved vi i dag, fordi det er tid, vi ellers kunne have været i bevægelse. Og selvom 3 timer om dagen ikke lyder af så meget, bliver det på et år til næsten 1100 timer. Eller 45 hele døgn. Hvis vi normalt er på arbejde i 8 timer, eller en tredjedel af døgnet, svarer det til 135 arbejdsdage på et år! Det er en svimlende mængde tid, hvor man kunne have lavet andre ting, eller kunne have været fysisk aktiv. Fysisk inaktivitet sammenkædes med flere af de store samfundssygdommen, f.eks. type 2 sukkersyge. Men vi frigør også hormoner fra vores muskler når vi bevæger os der både giver et velvære i kroppen men også forebygger tristhed og fremmer glæde.

Tænker vi på børn og unge som har udviklingshandicap, så bliver det endnu mere problematisk at bruge meget af sin tid foran skærmene. For godt nok kan skærmens funktioner hjælpe og støtte med nogle ting, med kontakt til familien osv. Men den fanger os også, som vi har set, i inaktivitet og isolation. Og det er to ting som arbejder imod det, som alt hvad der sker på Marjatta ellers har som mål: At vi skal bruge kroppen og blive dygtige til at gøre ting, skabe noget og opleve glæden ved at være sammen med andre og løfte hverdagens opgaver sammen.

Jeg tror aldrig det har været så vigtigt som nu, at vi bliver bevidste i det pædagogiske arbejde på, at vi har et ansvar overfor børn og unge. Et

”Vi kan se vores nærmeste og føle vi er tæt på hinanden, selvom vi fysisk er langt fra hinanden. Især hvis man har udfordringer med at kommunikere på skrift eller har vanskeligheder ved at tale, kan det være en uvurderlig hjælp.”

ansvar for, at vi ikke lader dem bruge al den tid de vil på at være isolerede bag hver deres skræm. Men også bruger tid på at være med i virkelige ting hvor kroppen skal bruges og sjælen bevæges i samværet med andre. Og det behøver jo ikke at være store iscenesatte projekter. Enhver hverdags aktivitet har, når vi gør den sammen, støttende sociale elementer, hvis vi bruger vores pædagogiske fantasi og indlevelse som voksne. Det meget berettigede fokus på selv- og medbestemmelse for mennesker med udviklingshandicap er hvad angår skærmmedierne et tveægget sværd. For hvis jeg som barn eller ung ikke selv i forvejen har så let ved at bruge min krop eller søge fællesskab med andre, så vil al den tid jeg bruger bag en skræm egentlig bare forværre den følelsesmæssige isolation og kroppens fysiske uformåen. For slet ikke at tale om alle de film og billeder, ofte forræde og destruktive, som hele tiden indprentes i sindet på mennesker, som måske ikke har fuld mulighed for at fortrænge dem igen, eller forstå deres relevans.

Skærmene er kommet for at blive. Og skærm-overforbrug er også blevet noget vi må forholde os aktivt til på Marjatta. Lad os arbejde sammen på at finde de gode veje til at bruge teknologien der hvor det giver hjælp og støtte. Og finde gode veje til ikke lade teknologien tage tiden til udvikling og fællesskab fra de børn, unge og voksne på Marjatta, som ikke selv evner at vælge skærmene fra.

ELVIS ON MY MIND

AF PER FREDERIKSEN, FORSTANDER



Hvem skulle havet troet, at en skolelærer fra Ganløse på den måde kunne overraske både beboere og medarbejdere ved dette års Marjatta Festival. Dette var ikke desto mindre hvad der skete da, Elvis imitatoren Brian Troy gik på scenen med showet "Elvis on my mind" og gav en hæsblesende koncert fyldt med gamle klassikere, hoftevrid og tørkæder det blev kastet ud til publikum.

Festivalen blev i år afholdt d. 16. august hvilket var årsdagen for Elvis' alt for tidlige død i 1977. Festival-udvalget havde derfor fået booket denne oplevelse.

Efter koncerten blev der skrevet autografer i et omfang Brian Troy aldrig havde været ude for før. Så fik han ud over beboernes begejstring da også den oplevelse med hjem fra Sydsjælland.



Inclusive Social Development

– Celebrating 100 years together!

AF MARKO FRIBERT, HELSEPÆDAGOG

Fra den 2. til den 6. oktober deltog omkring 30 medarbejdere, både gruppeledere og studerende, i den internationale helsepædagogiske konference i Dornach, Schweiz.

Den 'store' konference afholdes i denne format hvert andet år med deltagere fra mange lande. Mennesker som arbejder på, eller har tilknytning til en helsepædagogisk institution, som er grundlagt på samme principper som Marjatta. I år var det en særlig 'jubileums' konference da det helsepædagogiske kursus, som Rudolf Steiner holdt for de første 'helsepædagoger', fyldte 100 år. Det kunne ses på deltagerantallet som slog alle rekorder. Lidt over 1000 mennesker fra 55 lande kæmpede om siddepladserne i den store sal i Goetheanum

bygningen til velkomsttalen den første aften. Det er en overvældende oplevelse at mødes med så mange mennesker fra hele verden som er inspireret af og vil bakke op om helsepædagogikken.

Sonja Zausch, medlem af ledelsesgruppen der organiserer konferencen, udtrykte da også sin bekymring om hvordan dog alle deltagere skulle bespises. Hun lagde op til "hurtig ind – hurtig ud" strategien for at det kunne lykkes. Og jeg må sige at alt lykkedes meget godt, det var et rent under.

Villighed til samarbejde, hensyntagen og en stemning af fred førte til en vellykket afvikling af konferencen. Ikke mindst bespisningen til både frokost og aftensmad lykkedes godt

og der var alligevel tid til småsnakke, refleksioner og møder imellem nye og gamle venner.

Vi spiser i "Schreinerei" (tømrer værksted) som er en bygning af særdeles stor historisk betydning. Efter det første Goetheanum brændte ned, var Schreinerei den eneste bygning som kunne bruges til forsamlinger og skuespil, så det er her det helsepædagogiske kursus blev holdt i 1924. Og netop drejede konferencen sig om de impulser det helsepædagogiske kursus har givet til de få mennesker som deltog i foredragene for 100 år siden, for bagefter at tage dem med sig og være medgrundlæggende til en bevægelse som sidenhen har vokset sig stort. Det sted i Dornach i Schweiz hvorhen man vender tilbage for ef-

terfølgende at drage ud i verden igen med ny inspiration og entusiasme.

At inkludere det individuelle menneske, med alle sine fejl og skønheder, med humor og entusiasme i sit arbejde, det er en af de grundlæggende holdninger man bestræber sig for som helsepædagog.

Dagene til konferencen starter med et kunstnerisk indslag, her var det en nederlandsk musiklærer som lærte 1000 mennesker at synge en finsk jojk, efter blot 10 minutter jojkede vi i 4 grupper forskudt fra hinanden, det skulle efterligne ekkoet i de finske fjelde. En storartet oplevelse som forbinder folk og ikke mindst varmer samernes smukke sang hjertet. Derefter var dagen fyldt med oplæg

omkring forskellige institutioner og deres arbejde, inspirationskilder eller udfordringer. Alle deltog i forskellige arbejdsgrupper om formiddagen og eftermiddagen som man havde valgt på forhånd.

Indimellem var der pauser til at mødes, går på opdagelse eller deltage i forum omkring forskellige temaer. Aftener var fyldt med eurytmi forestilling, folkedans og grundlæggelsen af helsepædagogikkens egen sektion.

På Goetheanum findes der sektioner (afdelinger) for mange af de arbejdsområder som Rudolf Steiner har inspireret, f.eks. en sektion for medicin og lægevidenskab, en sektion for biodynamisk landbrug, en sektion for naturvidenskab osv.

Helsepædagogikken har hidtil været en del af sektionen for medicin og lægevidenskab, men efter 100 år var det nu på høj tid den fik sin helt egen. Den tolvte sektion for "helsepædagogik og inkluderende sociale udvikling" så dagens lys lørdag aften d. 5. oktober 2024.

Med festtaler og efterfølgende swing koncert blev dagen sluttet med et brag. Og så var man da også træt. Men takket være den fantastiske schweiziske offentlige transport (som virkelig virker efter schweiziske urværks principper) kom man tryk tilbage til sengen på hotellet.



Hvad er Kunstterapi på Marjatta?

AF MARIA FRIBERT, LÆRER/KUNSTTERAPEUT, PÅ VEGNE AF KREDSEN AF KUNSTTERAPEUTER - ANTROPOSOFISK VISUEL KUNSTTERAPI - NINA, MARIA, DIANA, CAMILLA OG METTE

Kunsten er vigtig for os mennesker, den åbner op til skønhed, den løfter os ud over os selv og giver os frihed, samtidig sætter den os i forbindelse med vores inderste kerne, og ikke mindst, giver den os mulighed for at udvikle os.

Men den kan også provokere os, frustrere os og vække os! Mennesket forbinder sig via den kunstneriske udøvelse med sig selv, og samtidigt også med omverdenen. Når vi sætter kunst sammen med terapi, bruger vi det kunstneriske bevidst til at skabe indre balance og virke sundhedsfremmende ind i mennesket.



Kunstterapeutisk metode og tilgang

På Marjatta har vi, ligesom pædagogikken, kunstterapi ud fra Rudolf Steiners menneskesyn med antroposofien som grundlag. Med denne tilgang arbejder vi på at aktivere og understøtte de helbredende kræfter i mennesket.

Vi arbejder ud fra billedkunsten, med tegning, maling, og modellering som redskaber. Det er processen i det kunstneriske arbejde, der er den vigtigste del, frem for det færdige resultat. Målet er den udvikling som opstår, igennem den kunstneriske udøvelse over en periode.

Tegning

Der findes forskellige arter af terapeutisk tegning, men i kunstterapien på Marjatta laver vi oftest formtegningsovelser, som virker harmoniserende og vitaliserende på mennesket. Vekslen mellem at tage fat og give slip i en givet ordnet form, virker rytmiserende, bevægende og

velgørende især på tænkningen, men også i det følelsesmæssige og det fysiske. Vi arbejder med kraften i stregen, eksempelvis den lige, den krumme og den dynamiske streg.

Maling

Der er flere former for maleteknikker, men for det meste bruges vådt i vådt på Marjatta. Dette er en maleteknik som stimulerer sanserne, og dermed fremmer oplevelsen af farverne. Her har vi blandt andet fokus på mængden af vand, pigment, penselføring samt kompositionen i billedet. Denne maleriske proces virker særligt ind på åndedrættet og følelseslivet.

"Gennem farven bliver de ting som faldt ind i mørket, befriet igen"

Citat: Johan Wolfgang von Goethe.*



og beliver det indre i mennesket, i at det selv er aktivt skabende.

Citat fra gruppeleder efter kunstterapeutisk forløb med en beboer: *Kunstterapien skaber og bringer ro ind i beboerens liv, vi kan både se og mærke at der den vej igennem skabes overskud i beboerens liv. Vi oplever at humør svingningerne bliver mindre og mindre.*

Beboeren fortæller at "jeg bliver så glad når jeg skal til kunstterapi og jeg bringer glæden med mig hjem, jeg har glæden i hjertet"



Ler

Arbejdet med at modellere og være skabende igennem leret, virker formende helt ned i det fysiske. Det beroliger, stabilisere og forbinder os som menneske til materien og det jordnære. Her arbejder vi primært med universelle former som for eksempel kuglen, fordybningen eller terningen.

Kunstterapiens indvirkning

Det kunstneriske kan noget særligt, det bevæger os i det indre og igennem det selv at være skabende kan en forvandling opstå. Det kunstterapeutiske arbejde, leder det ene til andet i processen. Der er ikke en slutning, men en vej som fører til noget andet, dette med udgangspunkt i hvor den enkelte befinder sig, danner mulighed for udviklings fremskridt. Kunstterapi kan have mange positive indvirkninger, som at skærpe og stimulere sanserne, samt det at kunne forbinde sig med verden og levendegøre indtryk som indre billeder i et udtryk af farver, flader og spændinger. Nærværet og fordybelsen i det kunstterapeutiske rum har stor betydning for virkningen af terapien. Igen gennem det kunstterapeutiske arbejde harmoniseres ubalancer ved, at løsne, eller forme, give hold, og frem for alt, at virke styrkende på individet som helhed. Kunstterapien bevæger

set, Sampovig, Mariahaven samt skolehjemmet.

Vi er en gruppe af antroposofiske kunstterapeuter, der mødes flere gange årligt i Solstrålen i Ristolaha-ven, for at samarbejde og sparre med hinanden. På den måde udveksler vi erfaringer, som vi kan bruge som inspiration og udvikling i vores vigtige arbejde med kunstterapien.

Hvordan får man Kunstterapi?

Som de andre terapiformer på Marjatta, kan det være et kortere eller et længerevarende forløb, eller en del af et større terapeutisk forløb med flere terapier parallelt komponeret i forhold til det enkelte menneskes behov. Det er muligt at få kunstterapi enkeltvis samt i små grupper. Ønskes kunstterapi tages det op på de årlige terapimøder af gruppelederen eller man kan kontakte den antroposofiske læge Tomas Johansen i helsecenteret på Bredeshave.



* "Schöpferisches Gestalten mit Farben", s. 7. 1997, 5 udgave, oversat fra tysk

Nordisk Allkunst - Sverige 2024

"Vores opgave og vores røst i verden"

AF SONNY FERM, PROJEKTLEDARE



Nordisk Allkunst vender tilbage efter at have rejst fra Sverige til Norge og videre til Danmark og Island. Det er nu 21 år siden, at denne kulturfestival første gang blev afholdt i Sverige, og det var med store forventninger, at 350 deltagere kom til Järna Kulturcenter for at skabe et grænseoverskridende Allkunst-værk i løbet af et par dage. Deltagerne (beboere og personale) kom fra socialterapeutiske organisationer i Norge, Danmark, Island og Sverige, men også fra Skotland og Letland. Nordisk Allkunst startede mandag den 24. juni og sluttede fredag den 28. juni.

Allerede lørdag den 22. juni kom en stor gruppe fra Trøndelag i Norge for at øve »Troldmanden fra Oz«, som derefter blev opført på åbningsaftenen.

Lørdag kom der også en gruppe fra Hertha i Danmark og Newton Dee fra Skotland for at hjælpe med forberedelserne. Søndag kom der endnu flere fra Danmark, så vi til aftensmåltidet var ca. 100 deltagere. Da det var Sct. Hans aften den søndag, og det er en tradition både i Norge og Danmark med et Sct. Hans-bål, så efter en stemningsfuld koncert i Ytterjärna kirke, hvortil vi gik fra Kulturhuset, blev der tændt et »lille« bål nede ved dammene.

Mandag strømmede deltagerne til Järna, og Kulturhuset var fyldt med glæde, genkendelse og forventninger til, hvad der skulle komme. De fleste af dem, der kom uden for Järna, havde fundet overnatning i Kulturhuset og i nærheden. Vidarkliniken åbnede alle sine afdelinger, så et stort

antal havde mulighed for at bo der. Ud over hotellet Ormen Långe og andre bygninger, der tilhører Ytterjärna kulturcenter, fik vi også mulighed for at bo i YIP's (Youth International Project) kursusbygning, Tallevana. Der en stor gruppe fra Ristolshaven fik logi. Desuden blev der arrangeret indkvartering i Södertälje og på Håknäs vandrerhjem.

Nordisk Allkunst er en kulturfestival for alle uanset handicap eller funktionsvariationer. Alle er velkomne og bidrager til at skabe et socialt fællesskab, et mellemmenneskeligt netværk. Vi praktiserer og udvikler i en medlæringsproces, hvor alle er en del af en helhed. I forberedelses- og planlægningsfasen mødes »ambassadører«, beboere og medarbejdere til såkaldte inspirationsmøder, hvor

ideer og forslag til aktiviteter og indhold diskuteres. Sådanne inspirationsmøder er blevet afholdt i Danmark på Hertha og Marjatta, i Norge på Vidaråsen og i Sverige på Sanna gård og på Norrbyvälle gård i Järna. Derudover har der været afholdt en række digitale møder. Dette for at sikre, at så mange mennesker som muligt har »ejerskab« og føler sig involveret og medansvarlige i processen.

Hver morgen begyndte med en musikalsk optakt efterfulgt af korte refleksioner, foredrag fra de forskellige nordiske lande. "Vores opgave - at være menneske / Menneskerettigheder - menneskeligt ansvar / Vi og vores hjem - jorden / Kærlighed til de små skridt." Derefter kom klovn Bertil med sin tolkning af temaet og

til sidst var der fælles sang og dans. Workshops - Der var et stort antal arbejdsgrupper med håndværk, bevægelse, musik og udendørs aktiviteter.

Økonomi:

Takket være generøse tilskud og gunstige aftaler vedrørende indkvartering og forplejning kunne Nordisk Allkunst / 2024 gennemføres til en rimelig pris for deltagerne. Det store antal deltagere gav nogle udfordringer med hensyn til indkvartering og forplejning, men det blev løst ved at lade nogle virksomheder bo i Södertälje og ved at leje et stort telt, så der kunne serveres mad både inde i Kulturhuset og udenfor i teltet.

Fremtiden:

Nordisk Allkunst går nu videre til Norge, som er klar til at arrangere en ny Socialt Allkunst-værk i 2026.



Jubilæumsskrift Marjatta 70 år

FRA LISBET KOLMOS' FORORD

Fortællingen om Marjatta fra Kalevala er – i anledning af Marjattas 70 års jubilæum – gendigtet af Torben Olesen i en poetisk prosastil, så det fremtræder som et eventyr, der er let at læse og let at lytte til for alle aldre.

Fortællingen er illustreret med de billeder, som Grethe Bagge malede i anledning af Marjattas 20 års jubilæum, dengang salen på Skolehjemmet Marjatta blev indviet. Billederne står stadig lige så lyslevende som dengang for 50 år siden.

Torben Olesen er billedkunstner og digter. Han er også uddannet pædagog og har i mange år været knyttet til Marjatta, dels som medarbejder på SampoVig, dels som medredaktør på flere tidsskrifter samt i forbindelse med samlingen af Grethe Bagges værker.

Grethe Bagge (1925-2012) var en stor ven af Marjatta og en kendt kunstner. Marjatta arvede hele Grethe Bagges kunstsamling, i dag "Grethe Bagge Collection". Marjatta har stor glæde af disse kunstværker, som flittigt bliver brugt til at udsmykke væggene i boligerne. Der har været gentagne udstillinger af Grethe Bagges kunst i Marjattas Kulturhus.

Kalevala er det finske nationalepos, som er samlet og nedskrevet i begyndelsen af 1800 - tallet af folke-mindeamlere Elias Lønnrot. Det er en beretning om, hvordan verden blev skabt og om menneskets udvikling. Den store digterskikkelse er Vainamoinen som er med fra verdens første begyndelse. Centralt står kampen om "Sampo", en særlig livskraft, som er en forudsætning for at skabelsen lykkes.

Marjatta skikkelsen er det afsluttende eventyr i Kalevala. Det handler om jomfruen Marjatta, som med hjælp fra naturens kosmiske kræfter, føder et barn i en badstue, hvor en hest står og puster, for at holde barnet varmt. Hun mister barnet, og med hjælp fra sol, måne og stjerner finder hun det igen, og hæver det op til dets sande værdighed, hvor det bliver konge af almenvellet.

Rudolf Steiner har peget på, at Marjatta skikkelsen repræsenterer det forvandlede sjæleliv, som i sin ren-

Marjatta Skikkelsen i Kalevala



Genfortalt af Torben Olesen

hed kan føde åndsbarner, den nye jeg - bevidsthed. Det kan ikke ske ud fra den gamle kultur, med de gamle kræfter. Noget nyt må komme til udefra og det "gamle" må drage bort.

Det er et smukt eventyr, som også kan forstås som en nordisk Maria- legende.

Kreativitet og fantasi er to bærende søjler i Marjatta - institutionens pædagogiske liv. Her i denne bog bringes to forskellige udtryksformer sammen, det maleriske og fortællingen. En kunstmaler fortæller i billeder, mens en digter "maler" billeder gennem sproget. Begge appellerer til fantasien, så tænkningen bliver levende, og indre billeder fylder vores sind og på den måde er med til at forme fremtiden.

Digt konkurrence

AF REDAKTIONSMEDARBEJDER TORBEN OLESEN

Midt på sommeren udskrev Stevns bibliotek i St. Heddinge en konkurrence, som handlede om at skrive digte, der på en eller anden måde relaterede til cykling. Anledningen var den store fokus der lige i de uger var på cykelløb – Tour de France m.m. Men digtene skulle ikke nødvendigvis handle om cykling som sport eller præstationsrace, de måtte gerne handle om alt hvad, der har med cykling at gøre.

Bo Astrup som bor på SampoVig på Stevns, deltog i digt konkurrencen og fik præmie for sit flotte digt, som bringes her:

Min cykel er min
bedste ven
at cykle på den
gør mit hoved glad
og jeg passer på
at den ikke bliver flad,
en tur ud i naturen
så bliver man aldrig sur,
måske ser man en solsort
og straks er man dus
med himlens fugle.



Aflastning

VIBEKE OG CASPER HOVMAND FORTÆLLER TIL REDAKTIONSMEDARBEJDER TORBEN OLESEN

Vores søn Christian blev født ved kejsersnit for atten år siden, og efter en 5 dage på barselsgangen tog vi hjem som en glad lille familie. Alt ånder fred og december stod for døren, så imens jeg sad med Christian pyntede Casper op. Christian virkede træt og vil ikke spise, men vi lagde ikke mere i det, før hen under eftermiddagen, hvor han stadig ikke havde spist noget, og vi kontaktede sygehuset. Her fik vi at vide kunne komme ind hvis Christian ikke havde spist kl. 20.00. Christian tog ikke føde til sig og lå bare helt stille på ammeputen, med undtagelse at et par enkelt små "spjæt" som minder om små nys. På sygehuset blev han tilset af en læge og her fik han de små nys igen, som viste sig at være et epileptisk anfald. Vi blev straks indlagt og herefter fulgte en masse undersøgelser, som førte til en MR-scanning, da han blot 14 dage gammel. Scanningen viste at Christian havde en manglende udvikling af hjernebjælke, hvilket havde resulteret i de epileptiske anfald. Hvilken påvirkning funktionsnedsættelsen vil få for Christian, kunne kun tiden vise, men lægerne stillede os dog i udsigt, at det højst sandsynligt ville resultere i en langsom udvikling, og måske en væsentlig grad af handicap.

I månederne efter indlæggelsen gik det fint og selvom sundhedsplejersken konstaterede at han var bagud i forhold til andre børn, så udviklede han sig. I vuggestuen bliver det dog klart for os, at han udviklingsmæssigt var langt bagud i forhold til de andre børn, hvilket medførte at han i 1½ år fik ekstra støtte på. Da han når børnehavealderen, vurderes det, at han ikke vil kunne trives i en almindelig børnehave, så han kommer i en institution der hedder Tumlingen, som er et sted for børn med særlige

behov, i Næstved kommune. Her trives han rigtig godt i nogle gode og rolige omgivelser. I tiden i Tumlingen blev det mere klart at Christians manglende hjernebjælke ville få en indgribende virkning på Christian liv, så da vi nærmer os skolealderen, skal vi tage stilling til hvad der så skal ske.

Vi begyndte at undersøge hvilke muligheder der var for specialskoler, men det er først da en af pædagogerne på Tumlingen siger til os, at Christian han er da et Marjattabarn, at vi vender vores blik mod Marjatta. Vi blev enige om at det var et besøg værd og fik arrangeret et møde. Allerede ved første besøg oplevede vi, at her var en ro, glade nysgerrige børn og en dejlig natur, som vi godt kunne se Christian i.

Christian startede som dagelev i skolen i en lille klasse sammen med nogle gode kammerater, som han faktisk har fulgtes med i hele skoleforløbet. På et tidspunkt spørger gruppelederen i Lærken, som også er et SFO-tilbud, om vi har tænkt på aflastning. Det havde vi slet ikke tænkt på, på det tidspunkt, for Christian er mild og venlig og han følger med når vi skal noget, han brokker sig sjældent og tager tingene som de kommer. Så vi oplever vores hverdag som rimelig nem, selvom der selvfølgelig er bekymringer omkring, hvordan hans liv kommer til at være. "Men hvad med søster, får I også set hende i alt det her" – spurgte gruppelederen og der ramte hun noget. Christian har en søster, Victoria, som nu er femten år. Victoria holder utroligt meget af sin storebror, og det har vi aldrig været i tvivl om, men som forældre til et handicappet barn har vi dog altid ekstra opmærksomhed rettet mod Christian, uanset om vi er

til middag, i sociale arrangementer eller andre steder. For søskende til et handicappet barn kan det føles, som om de står lidt i skyggen og måske ikke altid får den opmærksomhed, de kunne have brug for, og det kan være en stor udfordring.

En pædagog sagde engang til os: "Vi forældre har kun vores børn til låns, og hvad sker der den dag, vi ikke er her længere?" Det er jo netop den tanke, der nager os mest – frygten for, hvad der sker, når vi ikke længere kan være her for Christian. Vi ville være rigtig glade, hvis Victoria en dag kunne tage over og være der for sin bror. Vi kan ikke forvente, at Victoria vil ønske at være en del af Christians liv, men vi kan håbe det og vi tror også at det kan ske, for os er det vigtigt, at vi også har hende i fokus en gang imellem og viser hende, at hendes behov og ønsker også betyder noget. Så vi begyndte at tygge lidt på det der med aflastning, det kunne da godt være, at det var det rigtige.

Vi ansøgte om, og fik bevilliget, at Christian kunne tilbringe et par døgn i aflastning på Marjatta. Her var han omgivet af pædagoger, som han kendte og følte sig tryk ved, og i de vante omgivelser, han delte med sine gode kammerater. Alligevel var det utroligt svært i starten at overlade ansvaret for ham til andre. Løsrivelse er altid en udfordring for forældre, men når man har et barn med særlige behov, bliver det ofte endnu mere komplekst. Som forælder er vi sikre på, at vi præcis ved, hvad ens barn har brug for, og det kan føles overvældende at stole på, at andre kan give den samme omsorg og opmærksomhed.

Men vi startede altså aflastningen



med et døgn og så fik vi en weekend om måneden, som langsomt blev øget til to weekender om måneden i løbet af ca. fem år, så vi startede langsomt og lod det blive mere og mere, med udsigten til at han forhåbentlig skal flytte herved på et tidspunkt, når der er plads.

I hele denne her proces er det jo meget vigtigt at have en god dialog med pædagogerne og se på sit eget barn og spørge, Hvad er det der virker? Og selvfølgelig også kigge på søskende, hvis der er nogle, for hvordan er det de reagerer, får de nok opmærksomhed? Og hvordan er det med forældrene selv, har de overskud til at give hinanden opmærksomhed? For det fylder jo meget at have et handicappet barn, det fylder generelt meget at have børn, men der er lige et ekstra

aspekt, når det er et udfordret barn. Der er en risiko for at man tilsidesætter sine egne behov, og i vores tilfælde at Christians søster Victoria, tilsidesætter sine behov.

Så nu er vi der, hvor han er blevet atten år og som sådan et ungt menneske, der skal lære at blive selvstændig og det bliver jo aldrig nemmere at løsrive sig, tværtimod tror jeg, at det bliver sværere jo ældre barnet bliver. Så for os har vi været meget i dialog om, at det her er i Christians bedste interesse, at han får et liv, hvor han selvstændigt kan udvikle sig, så det ikke er os der præger ham, men ham selv der kan vælge til og fra. Men det skal dog ske i hans eget tempo, da han har brug for god tid til at vænne sig til forandringer. Derfor har vi gradvist øget hans

aflastningsophold, så han langsomt kan vænne sig til en hverdag, hvor han ikke bor hjemme hos os og hvor det ikke er os, der træffer alle beslutninger. Den proces er vi i lige nu, vi har dage hvor Christian synes, at det er en ganske udmærket ide at flytte rigtigt ind på Marjatta sammen med vennerne, så har vi andre dage, hvor han vil blive ved med at bo hos mor og far. Det arbejder vi med og så håber vi, at i løbet af et halvt eller helt år, hvornår det nu modnes i Christian, at vi stille og roligt kan lade ham flytte ind på Marjatta.

Hele processen med aflastning og en gradvis øgning af denne støtte har været drevet af en tidlig erkendelse af, at vi ikke ville kunne tage os af Christian hele hans liv. Så hvad ville være det bedste for ham, når han blev voksen? Marjatta er her et fantastisk sted, da det giver mulighed for udvikling – fra skole til STU og videre ind i voksenlivet. Dette kræver dog, at vi som forælder stadig deler Marjattas værdier, at hjemkommunen er villig til at yde den nødvendige støtte, at Marjatta kan tilbyde de ressourcer, som er gode for barnet, og at barnet trives – hvilket er den vigtigste faktor. Disse fire parter – barnet, forældrene, Marjatta og hjemkommunen – skal arbejde sammen. Hvis det lykkes, kan Marjatta blive et rigtig godt sted for Christian, og det er netop det, vi arbejder hen imod.

Vi må også sige, at Marjatta har håndteret processen på en fantastisk måde. Pædagogerne og alle medarbejderne ser virkelig børnene og de unikke potentialer, som hvert enkelt barn rummer. Det har vi sat stor pris på og haft gode, åbne samtaler hele vejen igennem, med tæt kontakt baseret på, hvad der fungerer bedst for Christian og os som forældre. Når barnet trives, gavner det også familien, og denne støtte og dialog skaber en indre ro. Det betyder meget at vide, at vores guldklump bliver passet på og taget godt hånd om – for det er jo virkelig det dyrebareste, vi overlader til Marjatta.

Høstmarked

AF DORTE BRUHN, REDAKTIONSMEDARBEJDER

Mange timer, mange forberedelser og mange forventninger bliver indfriet på dagen hvor Høstmarkedet afholdes.

Der er lagt op til en festlig dag. Bredeshave står klar til at modtage de mange gæster der lægger vejen forbi. Beboere, forældre og pårørende samt medarbejdere står klar bag boderne, hvor der er mulighed for at købe mange af de fine kunsthåndværk der er lavet op til Høstmarkedet.

Vi er glade og taknemlige for de mange der har valgt at lægge vejen forbi og være sammen med os på dagen. - På denne side kan du finde lidt af stemningen på dagen.



Festival 2024

AF DORTE BRUHN, REDAKTIONSMEDARBEJDER

Som altid en fornøjelse at være med til. Masser af glade unge mennesker der kommer for at høre god musik og feste sammen med vennerne.

Billederne taler næsten for sig selv. Fra forventningen der strømmer os i møde når armbåndet er sat om håndledet til musikken begynder. Der er masser af dans især da Danse Marie bød op til den første dans, kunne de fleste finde ud på dansegulvet.

De mange orkestre faldt i alles smag - især kunne Elvis sætte gang i festen.

Køkkenet havde fremskaffet en ægte Festival menu, bestående af hjemmelavede burgere med pommes Frits, eller pølser med brød. Desuden var der popcorn, kaffe/te og kage - hvad mere kan man ønske sig på en festival?



Hvordan er det at være Karl Emil på Marjatta

AF KARL EMIL FÄLT-HANSEN I SAMTALE MED ELISABETH DANIELLA NILENSEN, PÆDAGOG OG DORTE BRUHN, REDAKTIONSMEDARBEJDER

Jeg startede her på Marjatta i 2009, hvor jeg som 7 årig dagelev startede i 1. klasse. Jeg levede bare en almindelig dreng i min tidlige barndom inden Marjatta.

Da jeg startede på Marjatta var jeg nervøs, men det tænker jeg var meget normalt, når jeg skulle starte på et nyt sted.

I skolen havde jeg forskellige fag, og lærte ting fra lærerne fx at skrive, og det har inspireret mig til at skrive i dag bl.a. tekster. Førhen brugte jeg tekster til digte, og nu er det primært til Rap. Det med tekster har hjulpet mig også til at "snakke" med omverdenen, og hjælpe hvis der er svære følelser i kroppen, det bruger jeg også som hjælp når jeg skal snakke med personalet.

Det var også svært for mig da jeg skulle flytte i den ny bo-enhed Kastanjen, hvor jeg bor nu, men det blev lettere ligesom da jeg startede skolen.

Generelt kan jeg godt lide at komikere ved at skrive tekster, og det er nok også derfor jeg arbejder i Marjattas lille gårdbutik Pilti.

Det med at skrive betyder meget for mig, det at udtrykke mig gør noget helt specielt. Jeg ved jeg kan noget med ord. Det giver mig en frihed. Måske det ligger til min familie?

Jeg har været med i et DR-program i 2009, med titlen "Ingen er garanteret et godt liv" Jeg tænker jeg har et godt liv og er glad og tilfreds. Jeg



føler jeg at på Marjatta både har friheden til at være mig selv og at have gode kammerater omkring mig.

Når jeg sidder for mig selv på mit værelse, skriver jeg meget. Det er som ordene kommer af sig selv når jeg sidder ved min computer.

Det hele startede for et par år siden med, at jeg kom ind i en skrive-gruppe. Vi var nogle stykker fra Marjatta skolehjem der mødtes i Det Røde hus og skrev digte. Det lærte jeg meget af.

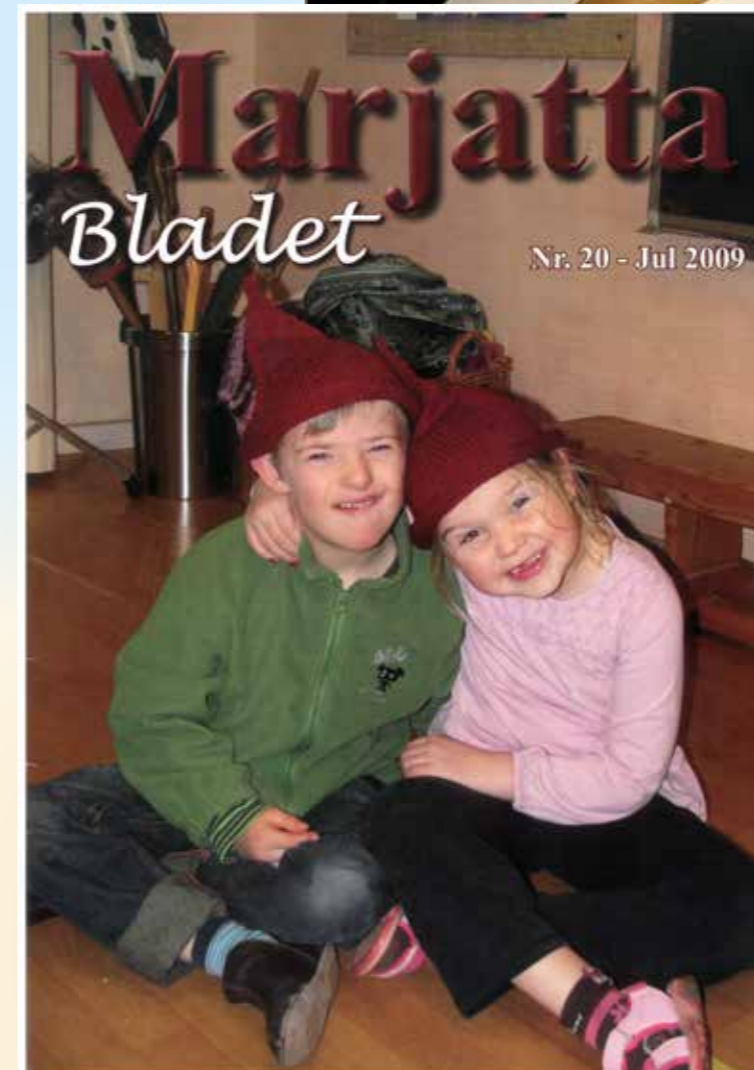
Jeg syntes selv, jeg har udviklet mig fra at skrive rim til nu Prosa og Rap.

Helle Waldhousen som havde gruppen i at skrive digte, kaldte mig en Poet og det kunne jeg godt lide.

Jeg har som nævnt tidligere været med i et DR program i 2009, samme år var jeg med i Marjatta Bladet og endda på forsiden.

Jeg har også været med i et DR program i 2019 som havde titlen "Hvordan er det at leve med Downs" og yderligere i et program i TV-glad.

Så jeg kan godt sige at jeg kan bruge min stemme til at udtrykke mig om det at have Downs Syndrom og være et godt sted i livet.



Jeg vil slutte af med en af mine tekster:

Min indre sandhed

**Sandheden er for mig
alt hvad jeg siger**

**er de rigtige ting som jeg
føler i de her situationer**

**at de andre ikke har har
pæne toner om mig.**

**Jeg oplever det som om
jeg pakker mine følelser
uden på tøjet**

**jeg er så ærlig og mit navn
er Karl Emil**

Jeg er lidt en badass

**Kom, det jo var min familie
der fandt på mit navn.**

Karl Emil

ADVENT udsmykning i skolehuset

AF HANNE SØNDERGAARD, LÆRER

Ordet Advent stammer fra latin (Adventus Domini) og betyder Herrens komme. Adventstiden er ventetiden mellem første søndag i advent, som også er første dag i det nye kirkeår og indtil Jesus fødsel.

Det da vi på haveholdet sidste år kom på, at lave en store fælles udsmykning af skolehusets foyer, var det derfor også nærliggende at lade os inspirere af kirkerummets smukke lysindfald, farver og symboler.

Vi tænkte på de smukke glasmosaikker i de store katedraler. Det skulle være smukt og stemningsættende og samtidig planlægges således, at alle børn i skolen kunne bidrage og være med i fællesskabet omkring det, at skabe en udsmykning.

Det blev til en helt fantastisk fælles opgave.

Selve processen var såre enkel og hver klasse skabte et vindue i udvalgte farver med silkepapir i vilkårligt udklippede trekanter sat på klistrende plast og så op med det.



På dette tidspunkt af året er det dunkelt i skolehuset, både når vi møder og når skoledagen slutter og vi har brug for skønhed og lys til at bære os igennem denne mørke tid.

Ved morgensamlingen tænder vi den fine adventskrans, som Merete hvert år laver og som hjælper os med at tælle ugerne ned til det bliver jul.

Den trettende er det Luciadag og Luciaoptoget tager sig imponerende smukt ud i den stemningsfyldte foyer.

Marjatta har mange traditioner i adventstiden. Vi ser paradisspil, har adventsspiral og adventshave. Noget helt specielt er, at Marjatta har et eget Lyreorkester som spiller til advents spiralen og til en aften for de større børn, som kan opleve at se Madonnabilleder, mens de lytter til Lyrernes klag.

Lige op mod juleferien ser vi alle Jesusfødselsspil og hyrdespil og hvilken dejligere jule afslutning kunne nogen ønske sig?



Jubilæumsudstilling på Marjatta maj 2025

AF FLEUR WETTERHOLM, SEKRETÆR FOR GRETHE BAGGE GRUPPEN

Udstillingen *Grethe Bagge - Tilbageblik og Fremsyn* vises fra den 9.-30. maj. 2025 i Kulturhuset Bredeshave på Marjatta.

Der er fernisering på åbningsdagen den 9. maj kl. 15.00. Sæt derfor gerne kryds i kalenderen allerede nu. Der vil komme mere information, når udstillingen nærmer sig. Det kan dog allerede afsløres at udstillingen åbnes af museumsdirektør Tine Nielsen Fabienke fra Fuglsang Kunstmuseum.

Om udstillingen

Marjattas kommende udstilling *Grethe Bagge - Tilbageblik og Fremsyn* viser hele spændvidden af Grethe Bagges værker. Fra de tidlige skulpturer til de monumentale og stedsspecifikke malerier fra det finske folkeepos Kalevala.

Udstillingen tematiserer den danske kunstner Grethe Bagge (1925-2012) og hendes produktion fra 1947 til 2012. Udstillingen undersøger hvad Bagges kunst rummer af potentiale og hendes relevans som kunstner både i dag og fremadrettet.

I maj 2025 ville Grethe Bagge være fyldt 100 år og der gøres status over hendes position i dansk kunsthistorie. Med nyt materiale nuanceres Grethe Bagges liv og værk. Der fokuseres på Bagges spirituelle tilgang til kunsten samt hendes tid hos den østrigske kunstner Oskar Kokoschka (1886-1980).

Blandt nogle af Grethe Bagges mest originale bidrag til dansk kunsthistorie står hendes metafysiske og ekspressive malerier, hvor mennesket befinder sig i kosmiske selvransagelser og gådefulde sammenhænge uden for tid og sted. De monumentale og mytologiske bestillingsværker, bygget på det finske nationale folkeepos Kalevala (1972), er med deres tema og udtryk unikke i en dansk kontekst, og endelig er hendes serie af olie på kobber: *Des Knaben Wunderhorn* (1970'erne) en interessant og eksperimenterende nytænkning af maleriet.



Uden titel (læsende kvinde i rødt og blå), u.å.

På egen hånd

AF ELEN AGGER OG BUSTER AGGER

Inspireret af Karate Kid og Kung Fu Panda filmene, startede Buster som 16 årig, efter eget ønske, til karatetræning i Vordingborg karateklub i august 2012.

Fra første træning, blev Buster et fuldgældigt medlem af klubben, og her, 12 år senere, er han det stadig. For Buster betyder det meget at komme af sted "på egen hånd", noget der er muliggjort af kommunens "levende stok"-ordning. (Se boks), og ikke mindst Vordingborg karateklubs positive ånd og rummelighed.

Hver tirsdag og torsdag bliver Buster hentet af sin ledsager og kørt til karateklubben. Efter træning bliver han kørt hjem igen.

Gennem de 12 år Buster har været i klubben, har han været igennem mange gradueringer, og har nu brunt bælte.

I følge en af Busters trænere igennem årene, Carsten Stiller, er det Busters indstilling der bærer ham igennem. Det ligger i karatens ånd, at hele tiden tilstræbe at gøre det så godt man kan, at blive ved med at finpudse de forskellige kataer (et japansk ord for bevægelsesmønster) og ikke give op selvom det er virkelig mange små og store bevægelser der skal huskes i den helt rigtige rækkefølge.

Buster får flere forklaringer og bruger længere tid end de andre i klubben, men med den ekstra tålmodighed han tildeles fra trænerens side, bliver han ved med at udvikle sig, og det er denne udvikling i mellem gradueringerne der fokuseres på. Ikke hvor kort eller lang tid den enkelte udøver bruger.

Buster har igennem karate lært at være mere selvstændig. Carsten har for eksempel været en del efter Buster, når Buster kopierer de andres bevægelser i stedet for at stole på sin egen intuition. Nogen gange får Buster også besked på at tage sig sammen hvis han tjatter sig igennem øvelserne. Der bliver stillet krav til Buster som til de andre, på en varm og empatisk måde.

Til gradueringerne hvor der virkelig bliver kigget grundigt efter, bliver Buster vurderet på egenudvikling, og selvfølgelig at han kan huske de forskellige kataer, vise præcision, styrke og selvstændighed.

Som Carsten Stiller siger sidst i vores lille samtale; "Hvis Buster bliver ved med at gøre sit bedste, og lærer de første 5 sort bælte kataer, og på den måde viser os trænere essensen af karate, så smider vi ham til sort bælte graduering om 1,5 til 2 år!

Vordingborg karateklub blev kåret til årets idrætsforening 2023!



Ledsagerordningen

Det er den kommunale ledsagerordning der muliggør at Buster kan komme til karate to gange om ugen. Han har en fast ledsager (har haft mange forskellige igennem årene) som henter og bringer til træning. Buster skal selv klare omklædning og have styr på sko og overtøj samt sin lille medbragte madpakke. Kommunen betaler ledsager timeløn, Buster betaler kørsel.

- Er du mellem 12 og 67 år, og har du en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan du søge kommunen om en ledsageordning.
- Ordningen er et ekstra tilbud til personer med handicap.
- Ordningen er begrænset til personer, der kan efterspørge individuel ledsagelse uden socialpædagogisk indhold.
- Det er ledsagerens opgave at være borgerens arme/og eller ben i forbindelse med ledsagelsen, derfor bliver ordningen også kaldet "en levende stok".

- Der kan maksimalt bevilliges 15 timers ledsagelse om måneden.
- Det er ikke en ledsagers opgave, at støtte borgeren til for eksempel at udvikle sine sociale kompetencer, eller støtte borgeren i at indgå i sociale situationer eller andre personlige forhold.
- Ledsagelse skal ske til aktiviteter uden for hjemmet.
- Du har ret til selv at udpege en person til at fungere som ledsager. Dog må det ikke være en forælder, en ægtefælle, eller et lignende nærtstående familiemedlem.
- Ledsageren skal helst have interesse eller erfaring i at arbejde med personer med handicap. Ved valg af ledsager, bliver der også lagt vægt på, at du og ledsageren har fællesinteresser. Kommunen skal godkende og ansætte din ledsager.
- Ledsageordningen betyder, at du kan få 15 timers ledsagelse om måneden til formål, du selv bestemmer.



Besøg på gartneriet Vidarslund

AF REDAKTIONSMEDARBEJDER TORBEN OLESEN

En regnfuld efterårsdag kigger Marjattabladet indenfor i frokoststuen på Gartneriet Vidarslund.

Rundt om bordet sidder medarbejdere og brugere og har netop afsluttet måltidet.

Arbejdet skal genoptages, men enkelte bliver siddende og vil gerne fortælle lidt om, hvordan det går på gartneriet.

Gartner Antoine Berthelin, som tiltrådte sin stilling for 4 år siden, fortæller om udviklingen på gartneriet og de ændringer, der er foretaget hen ad vejen. F.eks. er man ophørt med, at dyrke i opvarmede drivhuse, som man gjorde før i tiden, hvor der blev dyrket mange tomater, agurker og peberfrugter, og har nu udelukkende kolde drivhuse. Her dyrkes f.eks. salat og spinat udover tomater og andre varmekrævende grønsager, man kan sige at drivhusene nu fungerer lidt i retning af en

friluftshave, med radiser og løg og porrer; ting som man normalt ikke dyrker i drivhuse, og ved at lukke for varmen til drivhusene spares et ret stort beløb til olie. I drivhusene dyrkes også rødbeder, gulerødder og kartofler blandt andet.

Gartneriet dyrker naturligvis også på friland, som nu er omgivet af et vildthejn hvor stolperne er gamle varmerør fra drivhuset.

Afsætningen har også ændret sig i retning af, at de forskellige produkter nu hovedsageligt bliver leveret til Marjatta Fællesskabet, det meste til Bostederne, men også til Skolehjemmet og Bredeshave og selvfølgelig til butikken Pilti, hvor mange kigger forbi og handler. Gartneriet har også en egen butik og på www.marjattashop.dk kan du kikke på hvad som findes i butikken.

Ved bordet sidder også Louise, som bor i Kridthuset, med en kasket på

hovedet, hvorpå der står Jeg bestemmer, den stammer fra Medborger-skabsugen for et par år siden og Louise siger, at hun godt kan lide den kasket. Hun har kun arbejdet på gartneriet et par år, men fortæller at hun er vældig glad for det. Mest holder hun af at slå græs, så kører hun rundt på græsklipperen og kan lade tankerne flyve, der er meget græs at slå omkring gartneriet. Jeg laver også mange andre ting end at slå græs. Hver morgen holder vi morgenmøde, og snakker om hvad der skal laves i løbet af dagen, og så får vi forskellige opgaver, det kan f.eks. være at høste porrer eller hvidløg og bønner.

Antoine supplerer Louise og fortæller, at gartneriet også er begyndt at dyrke egne frø til mange af de forskellige afgrøder. Det er vinterarbejde, forklarer han og noget af et pillearbejde, da mange af frøene er ganske små og skal behandles nænsomt.



En anden ny ting på gartneriet er, at man er begyndt at bage knækbrød til eget behov. Det foregår en dag om ugen, hvor kornet bliver malet til mel og selve bageingen finder sted. Såkornet kommer fra gården og i år har gartneriet selv dyrket og høstet tre rækker rug. Det er et nyt projekt, som indebærer mange forskellige funktioner for brugerne.

Frederik som er gartnererelev er også kommet til og fortæller; Jeg er ved at uddanne mig til gartner ved Roskilde Tekniske Skole og har fået praktikplads her på Vidarslund. Jeg startede sidste år i juli og vil ende med at være her i tre år, forhåbentlig, altså i mine praktikperioder, som består af fuldtidsarbejde på 37 timer om ugen. Ind imellem kommer vi tre måneder på skolebænken og lærer det teoretiske.

Både jeg selv og mine forældre bor i Præstø, så da vi skulle finde praktikpladser, var det oplagt for mig at kigge på Marjatta. Jeg er her for at uddanne mig til gartner, men det kan jo ikke undgås, at der hænger en pædagogisk læring ved og det synes jeg bare er skønt.

I det hele taget synes jeg, at det er et helt unikt sted. På den Tekniske skole i Roskilde lærer jeg den traditionelle side af faget, mens jeg her lærer noget om økologisk og biodynamisk dyrkning. Det giver mig en god viden og indsigt for at kunne vurdere tingene. Stedet her har også en fin størrelse synes jeg, gartneriet er stort nok til at være en "Markedshave", hvor man kan producere til markeder, men også småt

nok til, at man let kan veksle mellem afgrøderne og få nye ideer, det er så nemt at skifte og eksperimentere. I år har vi f.eks. dyrket søde kartofler, så inden for den ramme, at tingene skal løbe rundt og kunne betale sig, har vi ret stor frihed til at prøve nye ting, det tror jeg ikke der er så mange af mine kolleger på skolen, der får lov at prøve.

Frederik fortæller videre om sine fremtidsplaner, men det er blevet tid til at genoptage arbejdet, så vi rejser os og tager overtøjet på. Udenfor tager støvregnen til, bladene i rødgule høstfarver blæser om hushjørnet og ud over markerne, det er en frisk årstid at være gartner på.



“Alle for én”

AF 9.-10. KLASSE OG DRAMALÆRERNE RAGNA AAMAND OG EMMELY MØGELGAARD LINNEBJERG



9. klasse har det sidste år arbejdet med at lave deres helt eget teaterstykke. Vi snakkede i dramaundervisningen om, hvad det skulle handle om og vi besluttede at det skulle handle om os i klassen;

At vi på den ene side alle sammen er meget forskellige mennesker, som er rigtig gode til nogle ting og skal øve os i andre ting hver for sig, men at vi samtidig også er én samlet enhed, som gerne vil være gode til at arbejde sammen og støtte hinanden, i stedet for at pege fingre, gøre nar eller grine ad hinanden. Det handler om at være god ved hinanden, for vi er alle sammen forskellige. Der er faktisk ikke nogen, der er normale, men der skal være plads til os alle sammen uanset hvad. (Gorm)

Vi valgte at stykket skulle hedde “Alle for én” ligesom i fodboldsangen, for i fodbold skal man også være gode til at arbejde sammen.

Det var sjovt at lave teaterstykket og vi øvede rigtig lang tid. Vi kan godt lide at have kostumer på og vi spiller rigtig godt sammen. Det er sjovt at optræde (Amalie) og det er dejligt at synge (Stephanie). Det er vigtigt at have gode sange med. Vi har oversat en sang, vi godt kan lide, til dansk. (Here comes the sun)

Indimellem bliver det svært, når vi bliver nervøse eller får sceneskræk. Man kan blive genert når forældrene og skolen kommer, men vi klarede det sammen alligevel.

Tusind tak for opmærksomheden. I var det bedste publikum.



Martin Jensen, DJ med kunst- nernavnet: DJ UPERFEKT

SPØRGSMÅL: Hvad giver det dig at spille musik til Marjatta festival og til disko på SampoVig hver fredag?

Martin: Det giver mig glæde at se de andre beboere hygge sig, danse og være glade. Jeg syntes det er fedt at de bliver præsenteret for og får set og oplevet det jeg kan give dem. Det er anderledes end det de normalt får.

Jeg syntes jeg beriger dem, med det jeg kan. Jeg tænker tit på at jeg godt kunne have tænkt mig at spørge hvad de syntes om det jeg laver, for jeg er anderledes end det, som de rent motorisk er vant til, med fløjter og instrumenter osv. Det jeg laver, er mere elektronisk.

SPØRGSMÅL: Hvad giver musikken dig?

Den giver mig glæde. Den giver mig ro i hovedet.

Den gør, at mens jeg spiller, spekulerer jeg ikke så meget på de svære ting. Jeg er lidt inspireret af den gamle popmusiker, som hedder Cutfather.

Jeg så engang en udsendelse hvor han fortalte at han havde ADHD, og at han fandt ro i at spille, og jeg tror jeg har det lidt på samme måde. Musikken giver mig ro. Jeg interesserer mig mest for den gamle og den nye popmusik. Det der ligger fra 1950 og opefter.

Jeg samler på gamle Lp'er fra den tid, og når jeg laver klar til en event, hører jeg mange forskellige numre fra de gamle Lp'er og når jeg finder noget jeg kan lide, så finder jeg nummeret i Tidel, som er en moderne musik tjeneste. Så kan jeg tage det med på min playliste.

Jeg går lidt på opdagelse i den gamle musik, og kan godt lide de ordspil og sætninger der ligger gemt i den gamle musik. Jeg er lidt optaget af dem der var med til at starte popmusikken, såsom Tommy Seebach, Guitar Kaj.



John og køkkenhaven

John har en drøm om at dyrke sine egne grønsager. Især nye kartofler, men porrer og gulerødder er også drømmen.

John har været med til at rydde op og luge ukrudt langs værkstedet og Nattergalen. Han har rensset flisegangen indtil John og Martins depot.

I forbindelse med oprydningen skabte det nye muligheder med de fine græsstykker som nu lå frie. John og Martin fik deres tørrestativ op igen og John opfatter græsstykket ud for hans lejlighed som hans. John har jo allerede etableret et lille blomsterbed ved indgangen til Nattergalen. En dag siger John han godt kunne tænke sig en lille have, hvor han kan dyrke sine egne grønsager til hans madlavning. Vi fik hurtigt ændret hans Søkortsmål, så målet nu var at dyrke sin egen urtehave. John har investeret i en spade som passer til ham, en saks til dræbersnegle, når den tid kommer. Vi har mange dræbersnegle på SampoVig, som elsker nye kartoffelskud mm. John har foreløbig gravet stykket igennem og holder det fri for ukrudt indtil foråret, hvor vi skal jordforbedre stykket med kompost. John ser meget frem til når det bliver så, plante og lægge kartofler tid.

John Granberg og Jeanette Olsen



OPSLAGSTAVLEN

Har du en god historie eller et godt billede?

Hvis du står med en lille god historie/billede eller andet du ønsker optaget i næste blad. Så kontakt en af kontaktpersonerne for de enkelte steder.

Det kan også bare være du har en god idé om artikler du gerne vil have vi optager i bladet, et emne du gerne vil have belyst. Så tøv ikke men tag fat i kontaktpersonerne herunder.

Primære kontaktpersoner for de enkelte steder:

SampoVig: Mette Nielsen mnil@marjatta.dk

Ristolahaven: Mette Ryom mry@marjatta.dk

Vidarslund: Jens Hegli jphe@marjatta.dk

Sofiegården: Allan Pedersen alped@marjatta.dk

Værkstederne: Josephine Vittenkamp Hansen josehan@marjatta.dk

Skolehjemmet: Dorte Bruhn dosb@marjatta.dk



JUBILÆER PÅ MARJATTA

MARIANNE HOELGAARD 17/8 2024

- 25 ÅRS JUBILÆUM

(Lærer, Skolen)



NYT FRA GRETHE BAGGE

Året 2025 byder på hele to udstillinger med Grethe Bagge, i anledning af at hun d. 26. maj 2025 ville være fyldt 100 år

Med udstillingen

Grethe Bagge – Tilbageblik og Fremsyn

sættes der fokus på hele hendes virke gennem en lang karriere.

Derfor mobiliseres alle kræfter på at vise bredden af Bagges formåen, hvad enten det gælder hendes åndfulde skulpturer, hendes malerier på kobber eller hendes monumentale malerier med motiver fra det finske folkeepos Kalevala.

**Udstillingen vises i Kulturhuset
på Bredeshave**

Strandvejen 15, Tappernøje

9. maj – 30. maj 2025

Fernisering d. 9. maj 2025 kl. 15.00

Med udstillingen

Grethe Bagge på papir

**KULTURLOFTET i St. Heddinge,
Kirketorvet 2 over Stevns bibliotek**

22. marts – 19. april 2025

På udstillingen vises et udvalg af Grethe Bagges værker på papir – akvareller, lithografier og grafiske arbejder, med motiver af landskaber, dyr og mennesker.

**Fernisering lørdag
d. 22. marts 2025 kl. 11.00**

***Udstillingen kan ses i
bibliotekets åbningstid***

